

”ONHAN SE HYVÄ, ET NIITÄ ON”

Isovelipalvelu Heinolassa

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosiaalikasvattajan ja sosiaaliohjaajan

suuntautumisvaihtoehdot

Opinnäytetyö

Syksy 2007

Ranckén Sari

Siniketo Kaija

Lahden ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveystieteiden laitos

Sosionomi (AMK)

Sosiaalikasvattajan ja sosiaaliohjaajan suuntautumisvaihtoehdot

SARI RANCKÉN & KAIJA SINIKETO:

”Onhan se hyvä, et niitä on”

Isoveli- palvelu Heinolassa

Opinnäytetyö, 44 sivua, 2 liitettä.

Syksy 2007

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyömme kohteena on Mannerheimin lastensuojeluliiton Heinolan osaston Isoveli- palvelu. Tarkoituksena on selvittää Isoveli - palvelun lähtökohtia ja tavoitteita toimintaan osallistuvien Isoveljien ja yksinhuoltaja äitien näkökulmasta. Työssämme haluamme saada tietoa siitä, miten Isoveli- palveluun osallistuvat miehet itse näkevät toiminnan merkityksen pojan kasvun tukijana. Samalla tutkimme, kokevatko äidit hyötyvänsä palvelusta. Pyrimme selvittämään kohtaa- ko Isoveli- palvelu ja asiakkaiden tarpeet toisensa.

Tutkimuksemme on laadullinen. Se koostuu teoriaosuudesta sekä tutkimustulok- sista. Tutkimuksen aineisto kerättiin Isoveli – palvelussa toimivilta miehiltä (5 kpl) sekä palvelua käyttäviltä äideiltä (2 kpl).

Tutkimustulosten perusteella Isoveljien kokemukset toiminnasta ovat pääosin myönteisiä. He kokevat toiminnan antoisaksi ja tärkeäksi. Isoveljet tukevat poikaa mieheksi kasvamisessa, ohjaavat heitä harrastusten pariin sekä osaltaan vahvista- vat toimintaan osallistuvien äitien vanhemmuutta. Äidit saavat yhteisten keskuste- lujen kautta tukea omaan vanhemmuuteensa. Myönteistä on myös se, että äideillä on luotettava aikuinen jakamassa vanhemmuutta. Tarvittaessa äidit saavat myös käytännön apua erilaisiin ”miehisiin” askareisiin Isoveli-palvelun kautta.

Avainsanat: isyys, vanhemmuuden tukeminen, tukihenkilö, Isoveli- palvelu

Lahti Polytecnic

Faculty of Social and Health Care

Degree Programme in Social Services

SARI RANCKÉN & KAIJA SINIKETO:

“It’s good, that they exist”

Public service called Big brother in Heinola

Bachelor’s Thesis in Social Education, 44 pages, two appendices

ABSTRACT

The focus of our study is the public service in Heinola called Big brother. It is run by Mannerheim’s Child Protection League. The meaning is to find out the basis and aims of Big brother-service from the point of view of Big brothers and single mothers. In our work we want to gain knowledge about how men taking part in Big brother-service see the importance of this kind of effort to support a boy’s growth. Secondly, we examine if mothers think that they benefit from this kind of service and does the service and the needs of customers came across.

The approach of the study is qualitative research. It consists of theoretical part and research results. The data to this study was collected from five men taking part in Big brother-service and two mothers taking advantage of service.

Considering the results of research experiences from Big brother-service have been mainly approving, it seems to be rewarding and important action. When a boy in growing to a man, big brother is supporting them, guiding with hobbies and helping mother work as a parent. Common discussions bring support to mother’s parenthood and they have a reliable adult sharing the parenthood. Big brother-service also gives help with “masculine” tasks if needed.

Keywords: Fatherhood, supporting parenthood, supporting person, Big brother-service.

SISÄLLYS

JOHDANTO.....	3
1 ISYYDEN HISTORIA	2
2 ISYYDEN MERKITYS LAPSEN KEHITYKSELLE.....	3
2.1 Isyyden määrittely	3
2.2 Pojasta mieheksi, lapsuuden merkitys.....	4
2.3 Vanhemmuuteen sitoutuminen.....	5
2.4 Isyys murroksessa	5
3 UUSI ISYYS.....	7
3.1 Hoivaava isä – hoitava isä.....	7
4 KUN ISÄÄ EI OLE	8
5 VAPAAEHTOISTOIMINTA.....	9
5.1 Toimintaan lähtemisen motiivit	10
5.2 Tukihenkilötoiminta	10
6 ISOVELI-PALVELU HEINOLASSA	11
7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	12
7.1 Tutkimuksemme päätehtävät.....	12
7.2 Tutkimusmenetelmät ja aineistonkeruu	13
7.3 Tutkimuksen kohdejoukko.....	14
7.4 Tutkimuksen kulun kuvailu.....	14
7.5 Tutkimuksen analysointimenetelmä, miehet.....	16
7.6 Tutkimuksen analysointimenetelmä, naiset	16
8 TUTKIMUKSEN TULOKSET	17
8.1 Miksi miehet ovat lähteneet toimintaan mukaan?.....	17
8.2 Ulkoiset motiivit.....	18
8.3 Sisäiset motiivit	20
8.4 Millaisen miehen mallin mies on itse saanut?.....	22
8.5 Millaisen miehen mallin mies itse kokee tärkeäksi / millaista miehen mallia mies haluaa tarjota?	23
8.5.1 Millaisen isän mallin/roolin koet tärkeäksi?.....	23

8.5.2	Mihin lapsi mielestäsi tarvitsee miehen mallia?.....	25
8.5.3	Minkälainen rooli Isoveljellä on perheessä?	26
8.5.4	Millaista on ollut toimia isoveljenä lapsille?	27
8.6	Äitien odotuksia Isovelitoiminnalta.	29
8.6.1	Miksi äiti on lähtenyt toimintaan mukaan?	29
8.6.2	Millaista miehenmallia äiti toivoo lapselleen?	29
8.6.3	Mitä äiti odottaa ja kuinka tärkeäksi hän kokee toiminnan?	30
8.6.4	Onko toiminta näkynyt lapsen käyttäytymisessä jotenkin?.....	31
9	TUTKIMUKSEN PÄTEVYYS JA LUOTETTAVUUS.....	31
9.1	Tutkimusaiheen kuvaus ja rajaus	32
9.2	Haastateltavien valinta	32
9.3	Haastateltavien lukumäärä	32
9.4	Haastattelujen toteutus	33
9.5	Tutkimus- ja analyysimetodin valinta	34
10	POHDINTA.....	35
10.1	Tutkimuksen taustat	35
10.2	Tulosten analyysi	36
10.3	Sosionomin rooli Isovelitoiminnassa.....	39
	LÄHTEET.....	42
	LIITTEET	

JOHDANTO

Viimeaikaiset tutkimukset (mm. Huttunen 2002, Pulkkinen 2002) ovat osoittaneet, että miehen mallin puuttuminen voi vaikuttaa lapsen kasvuun sekä saattaa olla yksi osatekijä pojan syrjäytymiselle. Aihetta on mielestämme syytä tutkia, sillä suomalainen perhemalli muuttuu nopeasti, ja muutos koskee konkreettisimmin isän roolia. Tällä hetkellä yksinhuoltajaperheitä on jo noin kolmestoista prosenttia kaikista perheistä, ja lähes poikkeuksetta perheen huoltaja on tällöin äiti (Tilastokeskus 2006). Myös perheissä, joissa on molemmat vanhemmat haetaan uutta työn- ja vastuunjakoa isän ja äidin kesken. ”paremman” vanhemmuuden vaatimukset tuntuvat tällöin kohdistuvan nimenomaan isään.

Tutkimuksessamme haetaan vastausta kysymyksiin, millainen on hyvä miehen malli, ja mikä on sen merkitys pojan terveelle kehitykselle. Tutkimuskohteeksi olemme valinneet MLL:n Heinolan osaston alaisuuteen perustetun Isoveli-palvelun, joka pyrkii tarjoamaan miehen mallia pojille, joilta puuttuu oman isän läsnäolo perheessä. Tarkoituksena on selvittää Isovelitoiminnan lähtökohtia ja tavoitteita toimintaan osallistuvien näkökulmasta. Haluamme saada myös tietoa siitä, miten Isovelitoimintaan osallistuvat miehet itse näkevät toiminnan merkityksen poikien kasvun tukijana. Samalla tutkimme vastaako Isovelitoiminnan tarjoama palvelu asiakkaiden tarpeita, jossa asiakasta edustavat lasten äidit.

Idean tutkimuksemme toteutustapaan saimme kesällä 2006 Etelä-Suomen sanomissa julkaistun artikkelin pohjalta, jossa kerrottiin Heinolan Isovelitoiminnasta ja sen tavoitteista. Artikkelin herätti kiinnostuksen tietää, millaisia ovat miehet jotka ovat lähteneet mukaan toimintaan, mitkä ovat heidän motiivinsa osallistumiseen ja millaista miehen mallia he itse haluavat toiminnan kautta välittää. Kiinnostuimme myös palvelua käyttävien yksinhuoltajaäitien odotuksista ja kokemuksista: millaisena he kokevat palvelun merkityksen ja miten se vastaa heidän odotuksiaan.

1 ISYYDEN HISTORIA

Sotien jälkeen miehillä oli päävastuu perheen toimeentulosta. Naiset puolestaan vastasivat kodin- ja lastenhoidosta. Isän rooli perheessä oli usein rankaisijan rooli. Muutenkin isän tehtävien katsottiin alkavan vasta sitten, kun erityisesti poikalapsi oli vanhempi ja pystyi olemaan avuksi isälleen. (Huttunen 1994b, 26.)

Huttunen toteaa Nätkinin (1997), Roosin & Peltosen mukaan (1994), että Suomessa perheet olivat varsinkin maaseudulla suuria, joten varsinaista kaikkia yhteiskuntaluokkia koskevaa kotiäitikulttuuria ei päässyt syntyään. Isät ja äidit osallistuivat yhdessä työntekoon. Myös kaupungeissa naiset kävivät töissä kodin ulkopuolella, mutta siitä huolimatta heidän vastuutaan perheestään ja miehestään korostettiin.

Vuoren (2004) mukaan 1960 – luvulla naisten työssäkäynti yleistyi nopeasti. Yhteiskunta oli muuttumassa teollistumisen ja muuttoliikkeen myötä. Ammatit oli edelleen eritelty sukupuolten mukaan. Naisten toimintakentät kuitenkin laajenivat niin paljon, ettei naisten työssäkäynti enää sopinut äitiyden ideaaliin. Lastenhoitoa ei ollut vielä järjestetty yhteiskunnallisesti ja äitiysloma oli lyhyt. Äitiyden, lastenhoidon ja työssäkäynnin yhtälö tuntui mahdottomalta. Ratkaisua haettiin äidinpalkasta ja kunnallisesta päivähoidosta. Painopiste yhteiskuntapolitiikassa 1960 – ja 1970 – luvuilla oli lastenhoidon järjestämisessä. Naiset olivat esittäneet vaatimuksen tasa-arvoisista mahdollisuuksista koulutukseen, ammattiin, palkkaan sekä yhteiskunnalliseen toimintaan. (Aalto & Kolehmainen 2004, 30 - 33.)

Vuori toteaa, että tässä yhteydessä heräsi Eskolan (1968), Jallinojan (1983), Hollin (1990) ja Bergmanin (2002) mukaan kysymys miesten osallistumisesta lastenhoitoon. Se ei tosin syntynyt miesten omista toimista kodin ja yhteiskunnan piirissä, vaikka jotkut miehet olivatkin aktiivisesti mukana viemässä eteenpäin ajatusta siitä, että miehet voisivat hoitaa lapsiaan. Kuitenkin vielä oli vallalla perinteinen psykoanalyttinen traditio, johon perustuvassa ajattelussa isän suhde oli äiti -lapsi suhteessa lähinnä marginaalinen. Isän perustehtäväksi nähtiin lähinnä se, että hän mahdollistaa äidin ja pienen lapsen symbioottisen yhteyden ja suojelee sitä. Isäsuhteen nähtiin toteutuvan äidin kautta ja äidin välittämänä. (Lehtovirta, Huu-

sari, Peltola, Tattari, 1997, 151.)

Eija Nurmisen ja Jeja- Pekka Roosin (1992) mukaan Suomessa perinteisen vanhemmuuden murrokseen on vaikuttanut naisten tasa-arvo ja ammatillinen rakennemuutos. Naisten elämäntyyli on muuttunut huomattavasti ja samalla se on lisännyt ristiriitoja perhe-elämässä. Naiset ovat halunneet tasa-arvoa, niin työssä kuin kotonakin. Mies 2000- kampanjan teemaksi valittiin isyys. Miehiä kannustettiin lastenkasvatukseen, kotitöiden tekoon sekä yleensä vastuun jakamiseen perheessä. Painopiste isyyskeskusteluissa 1980–1990-lukujen asiantuntijakeskusteluissa alkoi kääntyä lapsen ja isän suhteen painottamiseen. Isän keskeinen tehtävä on olla kasvavalle pojalleen miehenmallina, maskuliinisena isänä. Miestä tarvitaan äidin rinnalle maskuliinisia ominaisuuksia välittävänä vanhempana. (Vuori 2004.)

2 ISYYDEN MERKITYS LAPSEN KEHITYKSELLE

2.1 Isyyden määrittely

Isyyttä on vaikea määritellä, mutta sitä voidaan käsitellä biologisena, juridisena, sosiaalisena ja psykologisena isyytenä. Biologisessa isyydessä lapsi on saanut alkunsa tämän miehen sukusoluista, joko luonnonmenetelmällä tai nykyaikaisesti keinohedelmöityksellä. Juridisella isyydellä tarkoitetaan isyyden yksityisoikeudellista puolta eli kenellä on yhteiskunnan antamia oikeuksia ja velvollisuuksia, esim. isyyden tunnustaminen tai vahvistaminen. Biologisella isyydellä on ratkaiseva merkitys juridiselle isyydelle.

Sosiaalisella isyydellä tarkoitetaan lapsen kanssa asumista, arjen jakamista hänen kanssaan, sekä hoivan, huolenpidon ja ajan antamista lapselle. Sosiaalisen isän ympäristö mieltää isäksi. Sosiaalinen isä on usein myös laillisesti lapsen isä. Nykyään monet miehet ovat ensisijaisesti sosiaalisia isiä.

Psykologisella isyydellä tarkoitetaan isyyttä lapsen näkökulmasta: ketä hän pitää

isänään, kehen hän on kiintynyt ja keneen hän turvaa. Vastaavasti miehellä on lasta kohtaan monia tunnepohjaisia merkityksiä: halu hoivata, suojella, auttaa, tukea ja olla lähellä sekä viettää aikaa yhdessä. Tällöin isän ja pojan välille on muodostunut kiintymyssuhde. ”Isänrakkaus” näkyy psykologisessa isyydessä. Psykologisessa isyydessä voidaan ajatella, että miehen on ansaittava se olemuksellaan, käyttäytymisellään ja toiminnallaan. (Huttunen 2001, 57 - 65.)

2.2 Pojasta mieheksi, lapsuuden merkitys

Isän omat kokemukset poikana olosta vaikuttavat isän ja pojan suhteeseen. Isän tehtävä on houkutella lasta erillisyyteen. Poika samaistuu isään ja luo isästään ihannoidun kuvan. Pojan silmissä oma isä on taitavampi ja parempi kuin muiden isät. Lapsi elää kahdenkeskisessä vuorovaikutussuhteessa. Tässä vaiheessa poika ihailee isäänsä ja on syvästi kiintynyt häneen. Isälle tuottaa iloa pojan kehityksen seuraaminen. Käytyään onnistuneesti läpi oidipaalivaiheen, poika luopuu äitiin kohdistuneista toiveista ja hakeutuu isän luokse. Esikoulu- ja ala-asteikäinen poika nauttii yhteisestä tekemisestä isän kanssa. Puuhastelu ja yhdessäolo auttavat poikaa samaistumaan isään ja miehiseen maailmaan. Isän lisäksi samaistumisen kohteina ovat muut lapsen elinpiirissä olevat miehet. (Aalberg & Siimes 1999, 91 - 92.)

Pojan ja isän välisen suhteen kehittymiseen vaikuttaa asenne, jolla isä lähestyy poikaansa. Koska isä on itsekin ollut poika, hänen omat kokemuksensa vaikuttavat siihen, miten hän lähestyy omaa poikaansa. Jos isällä on mahdollisuus seurata poikansa kasvua ja kehitystä sekä vastata odotuksiin, jotka poika on hänelle asettanut, pojan ja miehen välille kehittyy miehisyiden liitto, joka auttaa poikaa rakentamaan omaa maskuliinisuuttaan. Jos isällä on vaikeuksia oman miehisyytensä kanssa, se heijastuu suhteessa omaan poikaan. Vääristyneen vuorovaikutuksen takia, pojan on vaikea rakentaa omaa miehisyyttään. (Aalberg & Siimes 1999, 95.) Isä on yhtä tärkeä äidin rinnalla lapsen kasvulle ja kehitykselle.

Miesnäkökulmaa korostavat tutkijat painottavat isä- poikasuhteen yhteyttä. Heidän näkemyksensä mukaan poikalapsi voi kehittää tuloksellisen ja aktiivisen au-

tonomian, vain irtautumalla riittävästi varhaisesta kaikkivoivasta äidistä.. Tässä prosessissa poika tarvitsee sisäiseksi voimakseen mielikuvan kasvua turvaavasta isästä. Tässä vuorovaikutuksessa poika alkaa vähitellen kehittää omaa erillisyyttään. (Lehtovirta jne., 1997, 147 - 148.)

Poikien kanssa puuhatessaan isät suuntautuvat paljolti vapaa-ajan aktiviteetteihin, ja muutoinkin isän toiminnan on todettu olevan tietyllä tavalla kapea-alaisempaa tai välineellisempää kuin äidin. Tällaisenaikin isä joka tapauksessa tarjoaa pojalle yhteyden maskuliiniseen kokemukseen ja ”pelastaa” pojan äidin sylistä. (Junkkari & Junkkari 1996, 68 - 70.)

2.3 Vanhemmuuteen sitoutuminen

Isyyttä tutkittaessa keskeiseksi käsitteeksi on muodostunut vanhemmuuteen sitoutuminen. Huttunen (1998, 55 - 56) tarkastelee sitoutumista Michael Lambin (1986) mukaan kolmesta eri näkökulmasta. Näitä ovat vuorovaikutus, saatavilla olo ja vastuunotto. Vuorovaikutuksella tarkoitetaan aikaa, joka vietetään lapsen kanssa aktiivisesti. Läsnäololla tarkoitetaan esimerkiksi puuhailua pihapiirissä, mutta ollaan kuitenkin aina lapsen saatavilla. Vastuullinen vanhemmuus vaatii eniten näistä kolmesta. Vastuulliseen vanhemmuuteen kuuluvat erilaiset käytännön asiat, kuten esimerkiksi hoitopaikan järjestäminen sekä omien aikataulujen sovittaminen lapsen tarpeet huomioiden. Lamb (1986) on myös tutkimuksissaan huomannut, että vaikka isät osallistuvat aiempaa enemmän lasten kasvatukseen äidit kantavat edelleen miehiä enemmän kasvatusvastuuta.

2.4 Isyys murroksessa

Perheen sisäistä dynamiikkaa ja vanhempien roolia käsittelevien tutkimusten mukaan vanhempien välinpitämättömyys lapsia kohtaan on lisääntynyt. Välinpitämättömyys ilmenee vähäisenä kasvatuksellisena ohjauksena ja toiminnan rajoittamisena, ja voi olla seurausta siitä, että vanhemmat ovat epä tietoisia siitä, miten heidän tulisi toimia lasten kanssa. Ankaruudesta on menty sallivuuteen, joka näyt-

täytyy välinpitämättömyytenä. Välinpitämättömyyden vaarana lapsen kehityksen kannalta on, että lapsi oppii tyydyttämän mielihalujaan, mutta ei opi ottamaan vastuuta käyttäytymisestään. Toiminnan seurauksia itselle tai muille ei ajatella: vastuu jätetään nimettömän yhteiskunnan harteille. Vastuukysymysten väistely on tavallista, oli kysymys henkilökohtaisista asioista tai yhteiskunnallisesta toiminnasta. (Pulkinen 2002, 125 - 127.)

Suomalainen isyys on murrosvaiheessa. Mieskulttuuri on perinteisesti pitänyt yllä kuvaa maskuliinisesta miehestä. Pehmeitä arvoja on pidetty miehille sopimattomina, jopa epänormaaleina. Hoivaava isyys on siis nähty uhkana perinteiselle miehisyydelle. Nuorten miesten keskuudessa on edelleen perinteisesti ajattelevia isiä ja poikia, ja monet äidit pitävät yllä vahvaa perinteistä äitimyyttä. Yhteiskunnan tuki ei ole vielä ollut riittävä muuttamaan perheen roolijakoa ja aikaansaamaan isyyden tasavertaista tunnustamista työelämässä. Tasapuoliseen vastuunjakoon pyrkiviä isiä on koko ajan enemmän, mutta äitiyttä ja isyyttä ei kuitenkaan vielä koeta tasavertaisina vanhemmuuden muotoina. (Huttunen 1998, 39 - 40.)

Jouko Huttunen (1998, 36 – 37) toteaa, että Eija Nurmisen ja Jeja-Pekka Roosin (1992) mukaan Suomessa perinteiseen vanhemmuuden murrokseen on vaikuttanut naisten tasa-arvo ja ammatillinen rakennemuutos. Naisten elämäntyyli on muuttunut huomattavasti ja samalla se on lisännyt ristiriitoja perhe-elämässä. Naiset ovat halunneet tasa-arvoa, niin työssä kuin kotonakin.

Edelleen Jouko Huttunen (1998, 36 - 37) toteaa, että Nikanderin (1995) mukaan syntyvyyden säännöstely, teknologian kehitys sekä valinnanvapaus ja lisääntynyt vapaa-aika ovat vaikuttaneet isien osallistumiseen kodin- ja lastenhoitoon länsimaissa.

Nätkinin (1997) mukaan naisliike on tuonut esille naisten kahden työn taakkaa ja vaatinut isien osallistumista kodin- ja lastenhoitoon. Voidaankin todeta, että naisten uudet tavoitteet ja vaatimukset ovat olleet merkittävä liikkeellepaneva voima perheroolien muutoksessa ja keskustelussa isyydestä ja miehen mallista. (Huttunen 1998, 37.)

Isyyden ja isän roolin muutos on synnyttänyt tilanteen jossa ei enää ole yhteistä ymmärrystä isyydestä, puuttuu suomalaisen hyvän isän ihanne. Isän merkityksestä perheessä on ylipäänsä ristiriitaisia käsityksiä. Eräät tutkimukset osoittavat, että isällä on ratkaiseva merkitys lapsen kehityksen tärkeillä alueilla, toisaalta osa tutkimuksista väittää, että isän rooli lapsen elämässä on kutakuinkin merkityksetön. (Huttunen 2001, 11.)

Aallon (2004, 80 – 83) mukaan Vuori (2001) toteaa, että on kysymys eräänlaisesta historiallisesta välitilasta, jossa uudenlainen isyys hakee vielä muotoaan eikä vanhaan isyyteen voi enää palata. Isyyden muutos kohti moninaistumista on väistämätön. Aallon (2004, 80 - 89) mukaan Huttunen (1999) jatkaa, että aiemmasta “yhden isyyden mallista” nykyajan moniin erilaisiin isyyden rooleihin on pääasiassa myönteinen asia, jonka johdosta muun muassa isien ja lasten välinen läheisyys on lisääntynyt. Toisaalta huolta herättää isyyden pirstaloituminen ja isien puuttuminen kokonaan monien lasten elämästä.

3 UUSI ISYYS

Huttunen (1998, 57 - 58) mukaan LaRossa (1988), Pleck (1989), Robertson-Cross (1990) tarkoittavat uudella isyydellä isää, joka tietoisesti pyrkii täysimittaiseen isyyteen. Isyyteen sitoutuminen nähdään tärkeänä osana miehen aikuistumista ja hyvinvointia.

Myös parisuhteen kannalta vanhemmuuden jakaminen on tärkeää. Miehen oma kokemus isyydestä merkittävänä elämänvaiheena, johon kannattaa panostaa, on uudenlaisen isyyden tunnusmerkki (Huttunen 1998, 59 - 60).

3.1 Hoivaava isä – hoitava isä

Hoikkalan (1998, 57), Jallinojan (1993) ja Tigerstedin (1994) mukaan isyys ja varsinkin odotukset isyyttä kohtaan ovat muuttuneet, koska sukupuolten välillä on

tapahtunut sosiaalista lähentymistä. Hoikkalan (1998,75) mukaan ollaan siirtymässä perheen elättäjä isästä hoivaavan isän ihanteeseen. Hänen mukaansa kyse on kuitenkin ideaalista, koska todellisuudessa yleinen kuva isyydestä on yhtä lailla autotallissa viihtyvä tai autoonsa kiintynyt nuori mies kuin nousemassa oleva ”vallankumouksellinen” hoivaava isä. Rotkirchin (1997) mukaan isyys on hauska miehinen harrastus, sankarillista mediaposeeraamista, ilman että se olisi arjen jättä ja ympärivuorokautista vanhemmuutta.

Myös Huttunen (2001,171,174) ymmärtää uuden isyyden moderniksi näkökulmaksi, kuin jo käytännössä toteutettavaksi muodoksi. Huttunen (2001) käyttää mieluummin termiä hoitava isä. Tällä hän korostaa sitä, että mies aloittaa isänä olemisen jo lapsen syntymästä. Toisaalta myöhemminkin hoivan ja hellyyden antaminen kuuluu isänä olemiseen. Myös isä voi oppia tyydyttämään lapsen tarpeet eikä hoidon ja hoivan jakamiselle äidin kanssa ole todellisia esteitä. Hoiva - isyys voisi laajetessaan parantaa sekä lasten, että miesten elämänlaatua, mistä myös äidit hyötyisivät.

Hoitavan isän malli vaikuttaa vanhemmuuskäsityksiin. Se edellyttää isältä ja äidiltä uutta suhtautumista vanhemmuuteen, ansio- ja kotitöiden keskinäiseen suhteeseen ja omaan identiteettiin. Hoikkalan (1998,78) mielestä puhuttaessa hoiva - isyydestä keskiöön nousee kysymyksenä, se mitä hoivalla tarkoitetaan. Se, että malli otetaan naisten hoivamaailmasta, ei ole oikeudenmukaista ja reilua miesten kannalta. Hoikkala (1998, 78 – 79) painottaakin, että miestapaisuus (Veijola 1995) tai miesten rationaliteetti (Roos & Rotkirch 1997) on erilaista hoivakäytäntöä kuin äitien huolehtivaisuus. Miehen hoiva on naisen hoivaan verrattuna ronskimpaa, kulmikkaampaa, hygieenisesti kaoottisempaa, sekä myös itsekkäämpää, mutta parhaimmillaan se on rennompaa.

4 KUN ISÄÄ EI OLE

Huttusen (1990) mukaan Biller (1974), Ojanen (1985), Stevenson & Black (1988) ovat tutkimuksissaan osoittaneet, että isän puuttuminen vaikeuttaa sukupuoli-

identiteetin kehitystä. Isättömillä pojilla on vähemmän maskuliinisia piirteitä. He ovat riippuvaisempia kavereistaan ja ovat myös vähemmän kilpailuhenkisiä kuin muut pojat. Tämä näkyy erityisesti silloin jos isä on puuttunut pojan elämästä tämän ollessa alle 6-vuotias.

Isän menettäminen murrosiässä taas saattaa näkyä pojan ylikorostuneena maskuliinisuutena (Biller 1974; Drake & McDougall 1977; Hetherington 1979). Tuloksia ei voi kuitenkaan yleistää koskemaan jokaista ilman isää kasvanutta lasta. (Huttunen 1990, 58.)

Sinkkonen kuitenkin toteaa Phareksen (1996) tutkimusten osoittavan, että isän puuttuminen lasten elämästä ei ole kovin merkittävää. Isättömyyttä syytetään myös monesti ongelmista, jotka todellisuudessa saattavat johtua esimerkiksi perheen taloudellisista vaikeuksista. (Phares 1996, 233 - 234.)

Isän puuttuminen lapsen elämästä voi johtua monesta syystä. Kuolema on yksi niistä. Se on kuitenkin asia, jota voi surra ja päästä aikanaan sen yli. Avioeron myötä kadonnut isä herättää erilaisia, usein ristiriitaisia tunteita. Lapsi saattaa syyttää itseään ja miettii, miten saisi isän takaisin. (Sinkkonen 2003, 235.)

Isän puute on monien lasten elämässä suuri ongelma. Erityisen ongelmalliseksi asia voi muodostua silloin, kun lapsi kaipaa tietoa biologisesta isästään, mutta tätä tietoa ei ole saatavilla. Lapsi etsii isyyden ja miehenmallia vaikka opettajasta tai naapurista, mutta se ei koskaan korvaa todellista, oikeaa isää. Suhde isään voi jäädä heikoksi myös, jos mies omistautuu työlleen tai harrastuksilleen. Hänelle ei jää aikaa lapselle. (Pulkkinen 2002, 129 - 134.)

5 VAPAAEHTOISTOIMINTA

Vapaaehtoistoiminta on osa yhteiskunnan niin kutsuttua kolmatta sektoria. Yleisen luonnehdinnan mukaan kolmannen sektorin katsotaan kattavan kansalaisten

epävirallisen, hyötyä tavoittelemattoman toiminnan, ulottuen arkisesta lähipiiristä huolehtimisesta laajamittaiseen järjestöjen avustustyöhön. Kolmatta sektoria on myös yhdistetty kansalaisyhteiskunta-keskusteluun, jolloin korostetaan vapaaehtoistyön osallistumis- ja kansalaisaktiivisuusluonnetta. (Yeung 2002, 11 - 14.)

Tutkittuaan vapaaehtoistoimintaa 21 maassa Govaart (2001) päätyi määritelmään, jonka mukaan vapaaehtoistoiminta on palkatonta ja pakottamatonta toimintaa, jota tehdään toisten ihmisten tai yhteisön hyväksi.

Suomessa vapaaehtoistoiminnan luonteeseen katsotaan kuuluvaksi vastavuoroisuus, yhteinen ilo, tasa-arvoisuus, vapaaehtoisuus, palkattomuus, ei-ammattimaisuus sekä luottamuksellisuus. (Vapaaehtoistoiminnan koulutuskansio 1996, Vapaaehtoistoiminta seurakunnassa ja järjestöissä 2001). Lisäksi vapaaehtoistoimijan tulee olla vaitiolovelvollinen, puolueeton ja vastuuntuntoinen, ja hänen tulee saada toimintaansa tukea ja rohkaisua. Peruseriaatteisiin kuuluu myös että vapaaehtoistoimijoilla on yhteiskunnassa autonominen asema. (Yeung 2002, 11.)

5.1 Toimintaan lähtemisen motiivit

Vapaaehtoistoiminta on muuttunut yhteiskunnan muutosten myötä. Vapaaehtoistyö nähdään ihmisten arkeen kuuluvana, ennaltaehkäisevänä toimintana. Sillä pyritään yhteisöllisyyden vahvistamiseen. Vapaaehtoistyöntekijöiden toiminnan motiivina on terve itsekkyyys. Toiminnassa mukana olemisesta saa jotakin itselleen: hyvän mielen, mahdollisuuden kehittää ihmissuhdetaitojaan sekä mielekästä tekemistä. (Lehtinen 1997, 7 - 10.)

5.2 Tukihenkilötoiminta

Tukihenkilötoiminta on yksilöllistä auttamistoimintaa. Lähtökohtana on vapaaehtoinen ja tasavertainen kumppanuus. Tukihenkilön tarkoituksena on auttaa ihmistä rakentamaan ja vahvistamaan puutteellista sosiaalista verkostoa. Tukihenkilö hel-

pottaa luonnollisten auttajien, perheen ja sukulaisten painetta selvittää elämästään tukea tarvitsevan ihmisen rinnalla. (Lehtinen 1997, 50 - 51.)

Kohlenbergin (1990a) mukaan maallikkoavun erottaa ammattilaisista vain jokin tietty osaamisen ulottuvuus, esimerkiksi kasvatustieteen erityistuntemus. Toisaalta hänen tutkimuksensa mukaan ammattilaisten osaaminen kyseisillä erikoisalueilla-kaan ei välttämättä aina ylitä maallikoiden osaamista. Maallikkoapu siis saavuttaa useasti ammattiavun tason. Lisäksi Kohlenberg osoitti, että maallikkoapu on usein ammattiapua tuloksellisempaa psykososiaalisissa ongelmissa.

Muller - Kohlenbergin (1990a) mukaan autettava odottaa auttajalta ensisijaisesti sitä, että hänet hyväksytään ihmisenä, ja vasta toissijaisena tulee hänen ongelman- sa. Välittämisen tunteen ilmaisemisen autettava kokee erityisen merkittäväksi. Koska ammattiauttajat ovat työssään kehittäneet automaattisen ”itsesuojeluetäisyyden”, maallikkoapu voi henkilökohtaiseen mukanaoloon ja osallistumiseen pohjautuvana toimia monesti paremmin (Lehtinen 1997, 48 - 50.)

6 ISOVELI-PALVELU HEINOLASSA

Mannerheimin lastensuojeluliiton Heinolan paikallisyhdistyksen yhteydessä käynnistyi vapaaehtoistoimintaa perustuva Isoveli-palvelun maaliskuussa 2006. Toiminnan käynnistäjänä toimi heinolalainen Pekka Pesonen. Hän otti yhteyttä Heinolan Mannerheimin lastensuojeluliittoon ja ehdotti heille Isoveli-palvelun perustamista.

Vastaavanlaista toimintaa ei ole muilla Mannerheimin lastensuojeluliiton paikallisyhdistyksillä. Isovelitoiminnan tarkoituksena on tukea perheitä, joissa oman perheen isä on syystä tai toisesta kykenemätön olemaan läsnä perheensä elämässä.

Isoveljenä voi toimia vähintään 18 -vuotias ilman rikosrekisteriä oleva mies, jolla on lisäksi terveet elämäntavat. Isovelipalveluun osallistuvalla mieheltä odotetaan vastuullisuutta. Hänen tulee huolehtia lupauksistaan ja sitoumuksistaan, sillä Isoveljenä toimiminen saattaa kestää pitkänkin ajan. Isoveljen tulee myös noudattaa

MLL:n omia yleisiä toimintaperiaatteita, kunnioittaa hyviä tapoja ja noudattaa Suomen lakeja.

Isoveljet eivät toimi yksin, vaan heitä varten on perustettu työnohjausryhmä, jonka ohjaajana toimii psykoterapeutti Kirsi Taipale. Ryhmästä miehet saavat vertaistukea ja he voivat turvallisesti puhua kokemuksistaan, vaihtaa ajatuksia sekä saada ammatillista tukea työllensä.

Isoveljeksi voi ryhtyä yleensä vain koko asiakasperheen suostumuksella. Asiasta keskustellaan äidin ja lapsen sekä mahdollisuuksien mukaan myös isän kanssa.

Kohderyhmänä ovat 5-15-vuotiaat pojat. Isoveljet tapaavat poikia 1-3 viikon välein 2-3 tuntia kerrallaan. Toiminnan tarkoituksena on antaa pojille aikuisen miehen aikaa, turvallista yhdessäoloa sekä mahdollistaa ja innostaa poikaa hyvään harrastustoimintaan. Samalla Isoveli toimii mallina, kuinka miehenä voi elää ja toimia rehdillä tavalla terveitä elämäntapoja noudattaen.

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimuksen kohteena on Mannerheimin lastensuojeluliiton Heinolan osaston järjestämä Isoveli-palvelu. Tarkoituksena on selvittää Isoveli-toiminnan lähtökohdat ja tavoitteita toimintaan osallistuvien näkökulmasta. Haluamme myös saada tietoa siitä, miten Isovelitoimintaan osallistuvat miehet itse näkevät toiminnan merkityksen pojan kasvun tukijana. Samalla tutkimme kohtaavatko Isoveli-palvelu ja asiakkaiden tarpeet toisensa.

7.1 Tutkimuksemme päätehtävät

1 Millaisen miehen mallia palvelussa mukana olevat miehet haluavat antaa, ja mikä on heidän motiivinsa toimintaan osallistumiselle?

- Miksi miehet ovat lähteneet toimintaan mukaan?
- Millaisen miehen mallin mies on itse saanut?

- Millaisen miehen mallin mies itse kokee tärkeäksi / millaista miehen mallia mies haluaa tarjota?
 - Mihin lapsi tarvitsee miehen mallia?
 - Isoveljen rooli perheessä?
 - Millaista Isoveljen on ollut toimia perheessä?

2 Millä tavoin Isoveli-palvelu vastaa asiakasperheen tarpeisiin?

- Miksi äiti lähti toimintaan mukaan?
- Mitä äiti odottaa ja kuinka tärkeäksi hän kokee toiminnan?
- Millaista miehen mallia äiti toivoo lapselleen?
- Onko toiminta näkynyt lapsen käyttäytymisessä jollakin tavalla?

7.2 Tutkimusmenetelmät ja aineistonkeruu

Valitsimme laadullisen tutkimuksen koska, se mahdollistaa laaja-alaisimman näkemyksen tutkittavasta kohteesta. Laadullisessa tutkimuksessa tutkittavan oma ääni ja kokemukset pääsevät hyvin esille. Sen lähtökohtana on, että ihmiset tulkitsevat vallitsevaa ympäristöä ja olosuhteita oman ymmärryksensä kautta. Tästä johtuen he kertovat samastakin asiasta eri tavoilla ja pitävät eri asioita tärkeinä (Hirsjärvi ym.2007, 156.) Tulosten luotettavuuden kannalta on tärkeää että tutkimuksen aineisto kerätään tarkoituksenmukaisesti valitusta kohderyhmästä (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2007, 160).

Tutkijoina meille oli tärkeää suora vuorovaikutus haastateltavan kanssa. Suora vuorovaikutus mahdollisti sen, että haastateltava sai vapaasti ilmaista ajatuksiaan. Haastattelussa pyrimme avoimeen keskusteluun sekä aidosti kuuntelemaan haastateltavaa. Ennen haastattelujen aloittamista päädyimme käytäntöön, että suoritamme haastattelut tutkijaparina. Näin teimme kolmen isoveljen ja molempien äitien kohdalla. Kaksi isoveljen haastatteluista suoritimme yksin käytännön syistä. Haastatteluihin olimme varanneet riittävästi aikaa ja etenimme haastateltavien omassa tahdissa.

Teemahaastattelussa kysymysten tarkka muoto ja järjestys puuttuvat ja tuloksia voidaan tulkita ja analysoida monella tavalla. (Hirsjärvi 2007, 203.) Omassa teemahaastattelurungossamme oli tarkka muoto ja järjestys, mutta kysymykset olivat luonteeltaan sellaisia, että ne antoivat haastateltavalle mahdollisuuden käydä niitä läpi valitsemassaan järjestyksessä. Ennen haastattelua kerroimme haastateltavalle tästä mahdollisuudesta.

Haastattelujen pohjana käyttämämme teemahaastattelurungot löytyvät liitteinä 1 ja 2. Isoveljille suunnatun teemahaastattelulomakkeen jaoimme seitsemään eri aiheeseen, joissa kartoitettiin toimintaan osallistumisen motiiveja, haastateltavien omaa miehen mallia, ja heidän kokemuksiaan Isoveli-toiminnasta.

Äideille suunnatun teemahaastattelurungon jaoimme neljään osaan. Tutkimme toimintaan osallistumisen syitä, odotuksia toiminnasta, äidin näkemystä hyvästä miehen mallista ja lopuksi Isoveli-toiminnan mahdollisia vaikutuksia lapsen käyttäytymiseen.

7.3 Tutkimuksen kohdejoukko

Aineisto kerättiin tarkoituksenmukaisesti valitusta kohderyhmästä (Hirsjärvi ym. 2007, 160). Heinolan Isoveli-palvelussa oli tutkimushetkellä mukana yhdeksän miestä, joista kaikki eivät kuitenkaan tutkimuksemme aikaan toimineet Isoveljinä. Tutkimuksemme suostui osallistumaan kaksi äitiä, joilla molemmilla on useampia poikia, ja jokaisella pojalla oma Isoveli. Kohderyhmäksi valittiin mainittu kaksi äitiä ja heidän poikiensa Isoveljinä toimivat viisi miestä. Tämä malli antoi hyvän mahdollisuuden laajentaa miesten ja äitien näkemyksiä toiminnan merkityksestä sekä odotuksia ja kokemuksia yhteistyöstä.

7.4 Tutkimuksen kulun kuvailu

Loppukesällä 2006 saimme suullisen luvan tutkimukseen MLL:n Heinolan paikallisyhdistys ry: n puheenjohtajalta Pirjo Rautaojalta. Luvan saatuaamme tapasimme

Isovelitoiminnan vetäjän Pekka Pesosen ja tiedustelimme mahdollisuutta tehdä opinnäytetyö Isoveli-palvelusta.

Saimme kutsun Heinolaan ja syyskuussa 2006 tapasimme Isoveljet. Tiedustelimme heidän halukkuuttaan haastatteluihin. Haastateltaviksi saimme viisi toiminnassa mukana olevaa miestä. He toivoivat saavansa haastattelukysymykset etukäteen tutustuakseen niihin.

Isoveljien kautta saimme haastateltaviksi kaksi palvelua käyttävää äitiä. Haastattelut teimme syksyllä 2006.

Pyrimme tekemään haastateltavan osallistumisen haastatteluun mahdollisimman vaivattomaksi, joten otimme huomioon haastateltavien toiveet haastatteluajankohdasta sekä haastattelupaikasta.

Isoveljien haastatteluista kaksi pidettiin tutkijan kotona Lahdessa, kaksi haastattelua suoritettiin Heinolassa haastateltavien työpaikoilla, joissa oli varattu rauhallinen paikka haastattelua varten. Yksi haastattelu pidettiin Vanhan Herran kabinetissa Lahdessa.

Koska haastateltava voi kokea haastattelun itseä uhkaavaksi tai pelottavaksi tilanteeksi (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2004, 195), haastattelimme äidit heidän omasta pyynnöstään heidän omassa kodissaan.

Haastatteluista viisi suoritimme tutkijaparina, minkä lisäksi molemmat tutkijat tekivät yksin yhden haastattelun. Haastattelut olivat kestoltaan 40 - 60 minuuttia. Haastattelutilanteet olivat pääosin rauhallisia. Sekä haastateltavat että haastattelijat olivat varanneet haastatteluihin riittävästi aikaa. Vain kahdessa haastattelutilanteessa ilmeni lieviä häiriötekijöitä, jotka häiritsivät keskittymistä haastattelun tekemiseen. Toisessa haastattelussa haastateltavan puhelimen toistuva soiminen häiritsi haastattelun tekemistä. Toisessa haastattelussa tila ei ollut riittävän rauhallinen, koska ulkopuolisilla oli vapaa pääsy haastattelutilaan.

Haastattelut etenivät haastateltavan omassa tahdissa. Miesten haastattelujen ede-

tessä huomasimme, että tarkentavia lisäkysymyksiä ei ollut tarpeellista esittää, koska haastateltavat pystyivät hyvin tuomaan mielipiteensä esille. Annoimme haastateltaville tilaa ja vapautta ilmaista mielipiteitään esittämiimme kysymyksiin. Meidän tehtäväksemme jäi lähinnä kuuntelu ja huolen pitäminen siitä, että teema-alueet tulivat kartoitetuiksi. Naisten haastatteluita tehdessämme meidän olisi tullut avata teemoja enemmän sekä tehdä tarkentavia lisäkysymyksiä. Nauhoitimme haastattelut, jotta voimme tarvittaessa palata niihin uudestaan. Haastatteluista syntyi 26 sivua analysoitavaa aineistoa.

7.5 Tutkimuksen analysointimenetelmä, miehet

Nauhoittamamme aineiston kirjoitimme puhtaaksi sanasanaisesti. Teimme litteroinnin koko kerätystä aineistosta. Luimme litteroituja haastatteluja ääneen ja näin saimme paremman käsityksen aineiston sisällöstä. Kirjasimme jokaisesta haastattelusta haastateltavan hänelle mielestään tärkeimmät asiat. Liimasimme samaan aiheeseen viittaavat asiat erillisille papereille. Näin saimme esille erilaisia teemoja, jotka sitten nimesimme. Tutkimustehtävät ohjasivat keskeisten asioiden löytymisessä.

7.6 Tutkimuksen analysointimenetelmä, naiset

Aluksi kuuntelimme molemmat haastattelut useaan kertaan. Haastatteluja oli vain kaksi, joten oletimme etukäteen pystyvämme kirjaamaan aineistosta esiin nousseet oleelliset asiat. Toimimalla niin emme kuitenkaan kyenneet havainnoimaan aineistoa riittävän tarkasti, joten päädyimme samaan menetelmään kuin miesten haastattelujen litteroinnissa. Näin saimme molemmista haastatteluista enemmän tutkittavaa aineistoa.

Kuvailtaessa tuloksia käytimme haastateltujen Isoveljien sekä äitien kommentteja elävöittämään tekstiä sekä tuomaan haastateltavien näkökulmia esille.

8 TUTKIMUKSEN TULOKSET

8.1 Miksi miehet ovat lähteneet toimintaan mukaan?

Haastatteluista nousi hyvin esiin motiiveja sille, miksi miehet ovat lähteneet toimintaan mukaan. Toimintaan osallistumisen motiivit jaoimme oman näkemyksemme mukaan kahteen ryhmään, ulkoisiin ja sisäisiin motiiveihin.

Ulkoisilla motiiveilla tarkoitamme niitä tavoitteita / vaatimuksia, jotka henkilö asettaa itselleen oman yhteisönsä tai yhteiskunnan aktiivisena ja hyödyllisenä jäsenenä. Tämä vastaa pitkälti kansalaisyhteiskunta-keskustelussa esiin tulevaa näkemystä, jossa korostetaan vapaaehtoistyön osallistumis- ja kansalaisaktiivisuusluonnetta. (Yeung 2002, 11 - 14.)

Esimerkkejä ulkoisista motiiveista ovat:

- aiempi kokemus vapaaehtoistoiminnasta
- aiempi kokemus tukihenkilötoiminnasta
- kiinnostuminen ongelmasta lehtikirjoituksen tms. perusteella
- huoli nuorten hyvinvoinnista
- näkemys yhteiskunnan piittaamattomuudesta

Sisäiset motiivit puolestaan lähtevät henkilön omakohtaisista tuntemuksista, ja pohjautuvat omiin kokemuksiin läheisyydestä ja vastuunotosta, omaan isäkokemukseen ja kokemukseen isänä olost, ja näihin kokemuksiin liittyvistä tietoisista tai alitajuisista pelon, surun, osattomuuden tai täyttymyksen tunteista.

Esimerkkeinä sisäisistä motiiveista voidaan mainita:

- omat lapsuuskokemukset, kasvatus
- isän rooli (oma isä)
- isän rooli (oma)
- tuntemus omasta sisäisestä lapsesta
- sisäinen tarve kehittyä ja kasvaa ihmisenä

Oletimme että, Isovelitoimintaan osallistuvien miesten motiivilla olisi merkitystä sille, mitä odotuksia he asettavat toiminnalle, millaiseen päämäärään he Isoveljinä pyrkivät ja millaisena he näkevät suhteen ”pikkuveljeen”. Miehet jotka lähtevät mukaan pääasiallisesti ulkoisten motiivien perusteella todennäköisesti näkevät itsensä opettajina ja esikuvina, ja pyrkivät saamaan aikaan näkyviä muutoksia esimerkiksi pojan käytöksessä, mielipiteissä, tiedoissa, osaamisessa jne. Heidän suhteensa poikiin on ensisijaisesti toiminnallinen, ja se (edellyttäen, että he isoina veljinä ovat asenteeltaan positiivisia ja kannustavia) antaa hyvän pohjan kaveruudelle ja yhdessä tekemiselle. Nämä miehet eivät välttämättä etsi vahvaa emotionaalista läheisyyttä poikiin, vaan mieluummin haluavat pitää suhteen ”vain” kaveruutena.

Miehet joiden osallistuminen perustuu vahvasti sisäisiin motiiveihin todennäköisesti hakevat henkilökohtaisempaa kontaktia poikiin, sisäistä veljeyttä, kiintymyksen ja yhteisymmärryksen muodostumista. Heidän tavoitteenaan on välittää pojille se vahva isäkokemus jonka he ovat itse lapsuudessaan saaneet, tai jota ilman he kokevat itse jääneensä. Tavoite on haasteellinen ja vaatii paljon aikaa ja yhdessäoloa, eikä tällaisen suhteen löytyminen välttämättä sittenkään onnistu. Koska näille miehille Isoveljenä oleminen voi myös merkitä omaan lapsuuteen palaamista ja uuden onnellisen lopun luomista, vaarana on, että pojasta tulee väline, jonka avulla mies etsii omaa mielenrauhaansa. Jos suhteeseen ladataan liikaa henkilökohtaisia odotuksia, niiden toteutumatta jääminen voi vaikuttaa tuhoisasti sen jatkumiseen.

Seuraavassa käydään läpi haastateltujen vastaukset jaoteltuina ulkoisiin ja sisäisiin motiiveihin.

8.2 Ulkoiset motiivit

Osalla miehistä toimintaan lähtemistä edesauttoi se, että heillä oli aikaisempaa kokemusta järjestäytyneestä vapaaehtoistoiminnasta, jonka he olivat kokeneet mielekkääksi toiminnaksi. Osalla taas oli entuudestaan jonkinasteista kokemusta tukihenkilönä toimimisesta. Joku taas innostui asiasta lehtikirjoituksen perusteella.

Oon ollu paljon vapaaehtoistoiminnassa aiemminkin...tammikuussa-06 kuulin ajatuksesta ja läksin siinä sit heti alussa mukaan.

Meidän pojan kaveri oli tämmönen...kotiolut tämmösiä...tää poika oli aika paljon meillä, ikään kuin turvassa, nii siitä pikku hiljaa sitte mä sain tälle pojalle olla aika paljo semmoinen varaisi.

Toimintaan osallistuvat miehet ovat pääsääntöisesti keski-ikäisiä ja sitä vanhempia, jolloin heidän elämäntilanteensa oman perheen kannalta mahdollistaa toimintaan osallistumisen. Osa miehistä mainitsi myös sen, että he kokivat tärkeänä oman puolison sekä oman perheen tuen ja suostumuksen toimintaan.

Vastauksista ilmeni huoli nykypäivän nuorten hyvinvoinnista. Ihmetystä herätti ihmisten yleinen piittaamattomuus nuorten elämää kohtaan sekä laajemmin yhteiskunnallinen välinpitämättömyys heidän asioistaan.

Miten me voidaan vaan katella kun nuoret kantaa niinku koppakaupalla kaljaa tonne pusikkoon, ni me annetaan sen tapahtuu, ei niinku tehdä mitään.

Et niinku tajutaan tää, et mikä valtava puute koko yhteiskunnassa on, tähän puutteeseen ois niinku osattava puuttua ja tuoda sitä miehen mallia terveellä, hyvällä tavalla.

Sosiaalitoimistossa, kun kyselin ne sano, että ne on aikasemmin tehny just tällästä, että ne haki joitain yksinhuoltajien poikia ja veivät niitä joihinkin harrastuksiin, mutta nyt ei ole enää aikaa, ei ole enää resursseja niinku siihen.

Erittäin suuri merkitys toimintaan mukaan lähtemiseen oli Isovelitoiminnan perustajalla Pekka Pesosella. Hänen aktiivisuutensa toiminnan kehittäjänä ja innostajana sai monen miehen kiinnostuksen heräämään toimintaa kohtaan. Näin Isoveli-palveluun syntyi ydinryhmä, joka lähti kehittämään toimintaa eteenpäin.

*Kuulin Pekalta tästä ajatuksesta et perustetaan tällänen miesten ryhmä.
Sit hän perusti tämmösen ryhmän ja läksin siinä heti alussa mukaan.*

Vastauksista ilmenee, että aiempi kokemus vapaaehtoistoiminnasta edesauttaa päätöksentekoa: toimintamallit ovat tuttuja, ja miehillä on jo etukäteen kuva siitä, mitä mukaan lähtö merkitsee. Päätöstä tukevat lisäksi näkemys siitä, ettei yhteiskunta pysty huolehtimaan ongelmasta, ja tunne omasta velvollisuudesta tehdä asialle jotain. Keskeisen tärkeä tässä, kuten monesti vapaaehtoistoiminnassa, on asialle omistautuneen vetäjän löytyminen. Vetäjä kokoaa toisiaan tuntemattomat ihmiset yhteen, luo säännöt ja puitteet toiminnalle ja valaa matkan varrella uskoa mukanaolijoihin. Myös tutkimus on todistanut innostajan roolin merkityksen. Innostaja herättää tietoisuutta, organisoi toimintaa ja saa muut liikkeelle. Innostamisella pyritään lisäämään ihmisten välistä vuorovaikutusta sekä pyritään parantamaan ihmisten elämänlaatua. Innostaminen luo osallisuutta, jonka kautta ihmiset tulevat aktiivisiksi toimijoiksi. (Kurki 2000, 19 – 21.)

8.3 Sisäiset motiivit

Lähes jokainen mies pohti ja analysoi omaa isäsuhdettaan. Oma isä näytti näiden miesten tunne-elämässä edustavan voimakkaasti isänä olemisen mallia, ja vaikuttavan edelleen taustalla niin hyvässä kuin pahassakin. Osalla miehistä oli voimakas tarve tutustua omaan sisäiseen lapseen ja poikaan. He tunsivat että, tutustuessaan sisäiseen lapseen itsessään, he oppivat tuntemaan sekä ymmärtämään itseään paremmin.

Jotenki oon kokenu, että on päässy yhteyteen tän sisäisen lapsen kanssa, ja sitten on huomannu, että sillä onkin paljon hyviä juttuja mulle.

Kaikista vastauksista ilmeni jossain muodossa miehen oma sisäinen tarve kasvaa ja kehittyä ihmisenä. Isoveljenä toimiminen antoi selvästi heille mahdollisuuden löytää itsestään uusia ulottuvuuksia, ja heille tarjoutui mahdollisuus nähdä myös itsensä aivan uudesta näkökulmasta.

Toiminnassa mukana olemalla miehet kokivat elämänsä mielekkääksi. Myönteinen vuorovaikutus poikien ja perheiden kanssa koettiin myös motivoivaksi ja omaa elämää rikastuttavaksi.

Rikastuttaa sillä omaa elämäänsä ja tulevaisuutta kun on mukana tämmöisessä

Huomasimme, että erityisesti oman isän mallilla tai sen puuttumisella oli suuri vaikutus Isoveljen elämään. Suurimmalle osalle Isoveljistä tuntui jääneen voimakas isän ikävä, ja Isoveljet tunsivat jääneensä vaille isän riittävää huomiota.

Sit siellä oli joku eläintenhoitaja, josta mä sain revittyä isän mallin ja mä muistan sen tyyppin ja sen et se on niinku hurjan tärkeä muisto sieltä, että niinku millanen mies voi olla.

Ni se voi repiä minusta irti jotain sellasta, mikä kantaa minua vaikka koko loppu elämän.

Lapsuudessa saadut läheisyyden kokemukset olivat luoneet miehille heidän oman tunnekokemuksensa perustan. Osa miehistä oli kokenut vaikeana asiana fyysisen läheisyyden puuttumisen omaan isään.

Mä en muista koskaan et oisin isän sylissä ollu.

Osassa vastauksista ilmeni hyvin se, miten paljon miehet arvostivat omaa isäänsä, sekä isänä että miehenä. Isän vähäinen läsnäolo tai etäisyys eivät kuitenkaan suuremmin vähentäneet isää kohtaan tuntemaa kunnioitusta. Vastauksista ilmeni myös halu olla erilainen kuin oma isä, mutta käytännössä sen toteuttaminen oli osoittautunut hankalaksi.

Sellanen malli en tiää oonko ite...ainakin yritän.

Se oli sellanen malli...sehän oli sodan käynny mies ja tunteita ei paljon näytetty...ei iloa eikä surua, mut kuitenkin ihan muuten on tilanne hallinnassa.

Sit mä niinkö aattelin, et en haluais olla samanlainen kun isä, haluaisin olla omien lasten kans vähän enemmän. Mut valitettavasti ajauduin vähän samanlaiseen elämäntilanteeseen, et työelämän kiireet ja paineet lisäänty.

Osalla miehistä henkilökohtainen kristillinen usko ja vakaumus ohjasivat heidän elämäänsä. Tämän vakaumuksen myötä heidän tulee auttaa ja toimia lähimmäisen parhaaksi.

Mulla itselläni on kristillinen vakaumus ja sieltä johtuva arvomaailma.

Haastattelut osoittivat selvästi, että Isovelitoimintaan osallistuvat miehet kokivat ja tiedostivat voimakkaasti oman sisäisen lapsensa, ja olivat selvästikin pohtineet ja analysoineet niitä tunteita jota omat lapsuuden kokemukset olivat heidän mieleensä syövyttäneet. Useimmat kertoivat omista kokemuksistaan ja tuntemuksistaan laajasti ja oma-aloitteisesti, ja monien kohdalla tämä oma kertomus muodosti suuren osan tapaamisen keskustelusta. On ilmeistä että Isovelitoiminnassa tällainen itsetuntemus osaltaan auttaa ymmärtämään poikien ongelmia ja lähestymään heitä oikealla tavalla. Myös aiheesta tehdyt tutkimukset osoittavat että suhde omaan sisäiseen lapseen vaikuttaa ratkaisevasti suhteeseen, joka miehellä on ”ulkoiseen lapseensa”. Kun ihminen elää sovussa sisällään olevan lapsen kanssa, hyväksyen sen heikkoudet ja tarpeet, hän pystyy toteuttamaan tätä sisäistä vanhemmuutta myös lapsilleen. (Hellsten 2000, 108.)

8.4 Millaisen miehen mallin mies on itse saanut?

Suurella osalla miehistä isä oli auktoriteetti, joka piti ohjat käsissä. Vaikka isä ei ollut läsnä, isän ”voima” välittyi lapsiin. Osalla haastateltavista isä oli ollut myös suhteellisen ankara.

Tuota.. isä on ollu aina auktoriteetti perheessä, isä on ollu se niin ku Jumalasta seuraava.

Monille miehille isä oli jäänyt etäiseksi. Isä teki paljon töitä ja näin ollen perheelle annettu aika jäi vähäiseksi. Joissain tapauksissa isä oli kyllä kotona, mutta hän oli henkisesti poissa. Vastauksista ilmeni myös, että isä ei ollut kyennyt näyttämään tunteitaan.

Isä varsinkin oli illat ja melkein yötkin töissä.

Ja silloin kun sitä aikaa ois ollu, niin hän sit vetäyty sanomalehden taakse.

Kyl se vähä semmonen malli oli et tunteita ei paljon näytetty.

Yleensä ottaen miehet kuvasivat isäänsä kunnolliseksi, rehelliseksi ja ahkeraksi työmieheksi, joka piti ohjat käsissä.

8.5 Millaisen miehen mallin mies itse kokee tärkeäksi / millaista miehen mallia mies haluaa tarjota?

- Mihin lapsi tarvitsee miehen mallia?
- Isoveljen rooli perheessä?
- Millaista Isoveljen on ollut toimia perheessä?

8.5.1 Millaisen isän mallin/roolin koet tärkeäksi?

Kaikki miehet olivat yhtä mieltä siitä, kuinka tärkeää on miehen antama esimerkki pojalle. Miehen tulee muun muassa opettaa pojalle, mitä tarkoittaa vastuullisuus. Käytännössä opetus tapahtuu olemalla itse esimerkkinä vastuullisesta aikuisesta. Myös se, että mies on luotettava ja turvallinen aikuinen, antaa pojalle hyvät lähtökohdat selviytyä elämässään. Lisäksi miehet painottivat läsnäolon merkitystä ja

aitoa kuuntelemisen taitoa. Osassa vastauksista korostettiin erityisesti miehen tärkeyttä pojan kasvun tukijana ja elämänopettajana.

Yksi haastatelluista pohti miehen suhdetta naisiin. Hän painotti sitä, kuinka tärkeä pojan on oppia naisten kunnioittamista sekä arvostamista.

Myöskin niinkö sit suhtautumista naisiin, naisten kunnioittamien ja arvostaminen et se on tärkeätä.

Yksi haastatelluista korosti tunteiden näyttämisen tärkeyttä. Pojillekin tulisi opettaa, että hän saa ja hänen olisi hyvä kertoa tunteistaan, niin negatiivisista kuin positiivisista tunteistaan.

Että miehille kuuluu myös tämmönen tunteiden ilmaiseminen, ja tosiaan semmonenkin et mieskin saa itkeä.

Vastauksista kävi vahvasti ilmi se, että yhteiset harrastukset olivat mieluista tekemistä ja niiden avulla tutustuminen kävi helpommin. Yhteisen toiminnallisen tekemisen kautta miehet kokivat lähestyvänsä poikaa luontevasti.

Kaikki vastanneet miehet olivat sitä mieltä, että ohjatessaan poikaa erilaisiin harrastuksiin sekä harrastamalla hänen kanssaan he vaikuttavat myönteisesti pojan kehitykseen ja tulevaan elämään.

Ja tota sitten on käyty viimeks pelaamassa ja se tilanne on niinku sellanen et se kaveri voi puhua mitä se haluaa.

Miehet korostivat aidon läsnäolon merkitystä ja jakamattoman huomion antamista pojille. Sitä, että aikuisella ei ole kiire seuraavaan tehtävään, vaan se, mitä sillä hetkellä yhdessä tehdään, on maailman tärkein asia.

Vaan se on tärkeätä, että antaa itteänsä siihen tilanteeseen.

Miehet korostivat luotettavuuden ja turvallisen aikuisen merkitystä.

Kaikkien haastateltavien mielestä oli erityisen tärkeää, että pojalla on mies, joka kulkee hänen rinnallaan ohjaten ja tukien häntä elämän eri kehitys- ja kasvuvaiheissa. Lisäksi hyvinä luonteenpiirteinä mainittiin rauhallisuus sekä kuuntelemisen taito.

Että, tota sen vierellä on kuljettu ja kuunneltu, se kykenee antamaan sen muillekin, et sitte se tekee sen jatkossa muille, omissa tulevaisuudessaan.

Haastattelussa saadut vastaukset osoittivat että miehillä oli erittäin vahvat moraaliset ja eettiset perusteet toimintaan osallistumiseen, ja heidän tavoitteitaan poikien suhteen voikin kuvata lähes ”yleviksi”. Miehet asettivat itselleen suuria tavoitteita ja odotuksia ja olivat selkeästi lähteneet mukaan vakavissaan. Erityisesti ne joiden puheessa sisäiset syyt osallistumiseen tulivat korostetusti esille, painottivat tunnesiteen syntymisen tärkeyttä ja olivat itse valmiit tuomaan esiin omia kokemuksiaan ja tuntemuksiaan ja sitoutumaan uuteen ihmissuhteeseen. Tämä antaakin vahvan pohjan suhteen onnistumiselle, sillä myös tutkimustulosten perusteella tunteiden näyttämisen avoimuus on keskeinen komponentti onnistuneessa isä-poikasuhteessa, ja edellyttää sitä että mies on itse päässyt kosketuksiin omien tunteidensa kanssa. (Junkkari & Junkkari 2001, 53.)

8.5.2 Mihin lapsi mielestäsi tarvitsee miehen mallia?

Kaikkien vastanneiden miesten mielestä poika tarvitsee miestä esikuvaksi. Sitä kautta poika oppii erottamaan muun muassa oikean ja väärän. Lähes kaikissa vastauksissa painotettiin myös miehen merkitystä hyviin harrastuksiin ohjaajana.

Yhdestä vastauksesta ilmeni miehen tärkeys sukupuolensa edustajana.

Poika tarvitsee ns. miehen mallia ehkä siksi, että meitä miehiä on noin puolet väestöstä ja olemme ydinperheen se toinen puolisko perheessä.

Yksi haastatelluista miehistä oli huolissaan median välittämästä väkivaltaisesta miehenmallista. Hänelle oli tärkeätä opettaa pojalle puhumisen merkitystä ristirii-

tojen selvittelyssä.

*Mediasta pojat saa hyvin vääränlaisia miehenmalleja, pitää olla väkivaltainen ja tämmönen nyrkkisankari...
et he ymmärtäs et tilanteita voi selvittää muullakin tavalla.*

Koska mies ei ollut itse saanut omilta vanhemmiltaan opastusta aikuisuuteen kasvamiseen liittyvissä asioissa, mies oli kokenut muun muassa seksuaalisuuteen liittyvät asiat puutteellisiksi myös omassa perheessään. Tästä kasvatuksellisesta puutteesta johtuen hän tunsi tärkeäksi myös pojan seksuaalikasvatuksen.

Voi niinku rohkaista, että tota et sä oot hyvä siinä, toi ois kuule juttu, mitä sä voit kehittää.

Siinä tulee tämä seksuaalisuuteen kasvaminen ja haluaisin sit olla hänelle puhumassa niistäkin asioista.

Mielenkiintoista oli, että miehet tunnistivat miehen mallin tarpeelliseksi usein sellaisissa asioissa, joiden kohdalla olivat itse jääneet ilman mallia. Tällaisia olivat muun muassa puhumisen tärkeys, seksuaalikasvatus ja ohjaaminen hyviin harrastuksiin. Miehen malli, jonka he halusivat välittää oli selvästi erilainen kuin se, jonka he useimmiten itse olivat isältään perineet. Tämän onnistuminen edellyttää, että miehet ovat oman aikuistumisensa varrella pystyneet tietoisesti tunnistamaan nämä ”kehittämisaalueet” itsessään ja aidosti muuttamaan ja kehittämään näkemyksiään ja arvojaan niiden suhteen.

8.5.3 Minkälainen rooli Isoveljellä on perheessä?

Useat miehistä kokivat että hänellä on keskustelijan rooli. Tärkeänä pidettiin perheen yhteisiä tai äidin ja Isoveljen keskinäisiä juttutuokioita. Miehet painottivat kuitenkin sitä, että keskustelun aloitteentekijänä toimii perheen äiti. Lisäksi miehet pitivät tärkeänä, etteivät puutu ainakaan kovin paljon perheen sisäisiin asioihin. Osa miehistä tunsi olevansa sekä pojan että äidin opastaja ja rohkaisija.

Hän on niinkö ollu sellanen aloitteentekijä ja että kyselee, lähtee äidistä et sen verran yritän auttaa.

Tää on ihan tämmönen niinku reilu peli sanotusti.

Eräs mies mainitsi, että hänen oma roolinsa Isoveljenä ei ollut selkeä. Koska perheen pojalla oli oikeita omia isoveljiä, joilla kaikilla oli omat Isoveljet, niin hänen oma roolinsa oli epävarma.

Vaikee oikein kuvata mikä se mun rooli siinä on. Kauheen vaikee sanoa et mikä se kuvio siinä on.

Toiminnan ollessa vielä hyvin alkuvaiheessa on selvää, että suhde sekä poikiin, että erityisesti laajemmin pojan perheeseen on vielä kehityksen alla ja perheiden ongelmainen tausta huomioiden Isoveljien on oltava erittäin varovaisia kanssakäymisessä. Liika sekaantuminen perheen asioihin, vaikkapa vain hyvää tarkoittavien neuvojen muodossa, voi ristiriitaisissa tilanteissa johtaa konflikteihin ja lopulta umpikujaan. Miehet tuntuivatkin tajunneen hyvin tämän haasteen ja pyrkivät viisaasti olemaan sekaantumatta perheen sisäisiin asioihin.

8.5.4 Millaista on ollut toimia Isoveljenä lapsille?

Tutkimustuloksista kävi hyvin ilmi se, että miehet arvostivat kyseistä vapaaehtoistoimintaa ja siinä toimimista. He tunsivat tekevänsä hyvin kallisarvoista työtä. Samalla he tunsivat, että vähäinenkin yhdessäolo voi olla hyvin merkityksellistä pojan elämälle.

Minkälaista on ollu toimia tän kaverin Isoveljenä niin se on ehkä haastavampaa mitä mä ehkä oletin alun perin.

Ihan mielenkiintosta...aika tällänen, no joo ihan antoisaa toimintaa.

Kauheen antoisaa olla tän kaverin isoveljenä, mä luulen et se on yks semmonen minkä takia haluaa jatkaa tätä työtä.

Yksi miehistä tunsu toimimisen haastavammaksi, kuin oli olettanut. Hänellä oli kosketuspintaa muista lapsista, joiden kasvuolosuhteet olivat ”normaalit”, kun taas pojan, jolle hän on Isoveljenä, olosuhteet ja taustat ovat erilaiset. Mies painotti kuitenkin sitä, että se ei ole ollut pahaksi hänelle vaan päinvastoin. Se antoi hänelle uudenlaista vastuuta ja haastetta

Tuota toimia kaverin Isoveljenä, niin se on ehkä haastavampaa, mitä mä ehkä oletin alun perin.

Ollu vähän erilaista mitä mä oon ajatellu ei mitenkään pahassa mielessä kuitenkaan.

Kaiken kaikkiaan miehet tunsivat, että toiminnassa on antoisaa ja mielenkiintoista olla mukana. Toisaalta oli nähtävissä se, että osa miehistä koki stressaavana jatkuvan ”uuden” tekemisen keksimisen.

Oon kokenu innostavana, se on omaakin elämää piristän, sisäinen poika on päässy myöskin esiin.

Pientä stressiä... aina pitää miettiä, et mitähän me nyt tehtäs sit taas.

Mut hiukan silleen et pitäs taas olla uusia ideoita

Omien kokemusten erittely oli miehillä selvästi vielä kypsymissivaiheessa ja tuntemuksia toiminnasta kuvattiin yleisillä luonnehdinnoilla haastaviksi, antoisiksi, innostaviksi, mutta myös erilaisiksi, stressaaviksikin. On ymmärrettävää, että toiminnan alkuvaiheessa Isoveljien lähestymistavassa painopiste on sellaisten yhteisten kiinnostavien aktiviteettien ”etsimisessä”, joiden avulla tutustuminen toisiinsa sujuisi luontevasti ja jännittämättä. Niinpä useat miehet tunsivat jonkin verran stressaavaksikin keksiä aina uutta kiinnostavaa tekemistä. Ongelma kuvaa hyvin aikaamme, sillä koskaan aikaisemmin historiassa ei lapsille ole ollut niin paljon

virikkeitä tarjolla kuin nykyään. Tästä syystä kasvattajan tehtävä on hankaloitunut ja olisikin ehkä asetettava kysymys, kuinka paljon vanhempien/aikuisten kannattaa sitä antaa? (Tahkokallio 2001, 126 - 127.)

8.6 Äitien odotuksia Isovelitoiminnalta.

8.6.1 Miksi äiti on lähtenyt toimintaan mukaan?

Perheet olivat tulleet toimintaan mukaan siten, että toinen perhe oli hakenut lapselleen tukihenkilöä ja saanut sellaisen Isovelipalvelun kautta. Toiseen perheeseen Isovelitoiminnan vetäjä oli ollut yhteydessä ja tarjonnut kyseistä palvelua. Äidit perustelivat mukaan lähtöään sillä, että he toivoivat saavansa lapsilleen hyvän ja turvallisen miehenmallin Isovelipalvelun kautta. Äidit myös toivoivat Isoveljen puuhastelevan pojan kanssa kaikenlaisia ”miesten” juttuja. Äidit odottivat toiminnan tukevan myös omaa vanhemmuutta. Äidit näkivät tärkeänä sen, että heillä on joku, jonka kanssa jakaa vanhemmuutta. Rajojen asettamista pidettiin tärkeänä.

8.6.2 Millaista miehenmallia äiti toivoo lapselleen?

Toimintaan mukaan lähteneet äidit odottivat toiminnalta hyvää miehenmallia lapselleen sekä sitä, että lapsi voi turvallisen aikuisen kanssa puuhastella kaikkea mukavaa. Hyväksi miehenmalliksi äidit määrittelivät ”normaalin” miehen.

Sit se varmaan oppii sen miehen mallin kanssa mikä on oikeaa, mikä väärää ja näkee et minkälainen on normaali aikuinen mies.

Poika sais hyvän miehen mallin, sais harrastaa sellasia juttuja sen kans mitä mä en osaa.

Tekee juttuja mitä kuuluuki tehdä miehen ja pojan keskenään.

Äidit siis odottivat Isoveljiltä ”normaalia” miehistä käyttäytymistä ja yhdessäolol-

ta turvallisuutta. Normaalin miehen ominaisuuksissa he painottivat erityisesti rehellisyyttä ja sitä, että yhteisistä sopimuksista pidetään kiinni. He toivoivat, että yhdessäolo tällaisen Isoveljen kanssa vahvistaisi positiivista miehenmallia, jollaiseksi poika itsekin myöhemmin haluaisi kehittyä. Luottamuksellinen ja turvallinen suhde samaa sukupuolta olevaan vanhempaan mieheen antaa pojille myös (ehkä ensimmäistä kertaa) ympäristön, jossa he voivat opetella ja kokeilla tekemistä ja olemista ”miesten kesken”.

8.6.3 Mitä äiti odottaa ja kuinka tärkeäksi hän kokee toiminnan?

Äitien mielestä Isoveli-palvelu oli ollut tarpeellista. Isoveli koettiin tärkeäksi tukihenkilöksi pojalle. Isoveli oli myös tarpeellinen tuki ja turva äideille muun muassa kasvatuksellisissa asioissa sekä joskus myös käytännön askareissa.

Tuli niin kriisitilanteeseen tukihenkilö siihen. sit se sais harrastaa sellasia juttuja mitä mä en osaa.

Sit ne laitto pyörään apupyörät.

Haastateltavat toivat esille sen, kuinka tärkeää pojalle on se, että hän pääsee harrastamaan yhdessä Isoveljen kanssa. Toiminnallisen tekemisen kautta lapset ovat saaneet tärkeitä onnistumisen kokemuksia ja sen lisäksi toiminnallisuus on helpottanut keskustelemaan ilmapiirin syntymistä.

Tässä yhtenä päivänä ne kävi yhdessä kalassakin

Isoveljen rooli nähtiin tärkeänä vanhemmuuden tukemisessa. Yhteiset keskustelut Isoveljen kanssa koettiin tärkeiksi. Äidit kokivat saaneensa tukea erityisesti ongelmatilanteisiin. Toinen haastateltavista painotti erityisesti sitä, että hänen on tärkeää saada asioihin myös miehen mielipide. Äideille oli tärkeää, että poika oppii, että ei ole vain yhtä ainoa oikeaa miehenmallia tai kaavaa, jolla mies toimii. Myös yhteiset pelisäännöt äidin ja Isoveljen kanssa auttavat lasta ymmärtämään, että aikuiset asettavat rajat, eivät lapset.

Rajojen asettaminen on tutkitusti keskeisen tärkeää lapsen terveelle kehitymiselle. Rajaton ympäristö luo turvattomuutta lapselle ja ilman rajoja lapsi ei myöskään opi erottamaan oikeaa ja väärää. Rajojen asettamisen kautta lapsi saa kokemuksen siitä, että aikuinen haluaa suojata hänen elämäänsä. Lapsi oppii arvostamaan elämää yleensä eikä pyri tuhoamaan omaa eikä toisten elämää. (Mäki - Opas 1999, 15 -22.)

Jos on joku juttu niin toiselta ei vedetä mattoa jalkojen alta.

8.6.4 Onko toiminta näkynyt lapsen käyttäytymisessä jotenkin?

Äidit eivät osanneet vastata tähän kysymykseen, koska pojilla oli ollut Isoveli vasta vähän aikaa.

9 TUTKIMUKSEN PÄTEVYYS JA LUOTETTAVUUS

Tutkimuksen validius eli pätevyys tarkoittaa tutkimusmenetelmän tai mittarin kykyä mitata juuri sitä mitä on tarkoitus mitata (Hirsjärvi ym.2007, 226). Se merkitsee myös kuvauksen ja siihen liitettyjen selitysten ja tulkintojen yhteensopivuutta.

Janesickin (2000) mukaan tutkimus on kuin kristalliin katsomista. Se mitä me näemme katsoessamme kristallia, riippuu siitä, kuinka me katsomme sitä (Hirsjärvi ym. 2007, 226 - 228). Ei ole yhtä ainoaa oikeaa tapaa jäsentää saatua aineistoa, ja samasta aineistosta voi kaksi tutkijaa tehdä aivan erilaisia päätelmiä. Yleistettävyyden sijasta tavoitteeksi pitäisikin asettaa tutkittavan ilmiön ymmärtäminen.

Tutkimuksemme luotettavuuden ja pätevyyden arvioimiseksi asetimme kysymyksiä:

- Onko tutkimusaiheemme selkeästi kuvattu ja rajattu?
- Miten haastateltavien valinta vaikuttaa tutkimuksen luotettavuuteen?

- Miten haastateltujen lukumäärä vaikuttaa tulosten luotettavuuteen?
- Toteutettiin haastattelut tavoitteidemme kannalta oikealla tavalla?
- Saimmeko vastaukset kaikkiin kysymyksiin?
- Miksi valitsimme käytetyn tutkimus- ja analyysimetodin?

9.1 Tutkimusaiheen kuvaus ja rajaus

Tutkimusaiheemme liittyy kysymykseen isän merkityksestä pojan terveelle kehitykselle. Aihetta on mahdollisuus lähestyä monelta kannalta: pojan, isän, perheen, koulun, yhteiskunnan jne. näkökulmasta. Rajasimme oman näkökulmamme niin, että isän merkitystä tutkitaan Isoveli-toiminnan määrittämästä näkökulmasta. Tällöin pääroolissa ei ole poika eikä isä, vaan isän merkitystä ja roolia määrittävät tutkimuksessa Isovelitoimintaan lähtenyt mies ja pojan äiti, jotka omista lähtökohdistaan luovat isän ja miehen ideaalimallin ja pyrkivät sitä toteuttamalla antamaan pojalle kokemuksen isästä, joka häneltä puuttuu. Haastattelukysymyksemme pyrkivät siksi kartoittamaan Isoveljen ja äidin mielikuvia ihannemiehestä /-isästä ja etsimään vastausta sille kokivatko nämä onnistuneensa tehtävässä.

9.2 Haastateltavien valinta

Isoveli-palvelu on toiminut vasta noin vuoden. Kaikki toiminnassa mukana olevat miehet eivät vielä toimi Isoveljinä, mutta ovat kuitenkin ryhmässä mukana. Rajasimme haastattelun kohderyhmäksi jo toiminnassa mukana olevat miehet sekä palvelua käyttävät äidit. Tällä tavoin tutkimuksen kohderyhmien henkilöt olivat mahdollisimman vertailukelpoisia ja pystyimme jossain määrin myös näkemään yleistettäviä piirteitä haastateltavien vastauksista.

9.3 Haastateltavien lukumäärä

Tutkimukseemme saimme haastateltaviksi seitsemän toiminnassa mukana olevaa henkilöä. Tulosten analyysissä on ensisijaisena tavoitteena kunkin haastateltavan viestin kokonaisvaltainen ymmärtäminen, jonka pohjalta voidaan lähteä etsimään toimintaan osallistuvien yleisiä ja yhteisiä piirteitä ja motiiveja. Erityisesti äitien osalta tutkimusta on pidettävä tapaustutkimuksena; äitien näkemyksiä kuvaavien yleisten trendien hakemiselle ei löydy luotettavaa perustaa. Äitien vastauksia voi kuitenkin pohtia ”peilikuvana” heidän poikiensa Isoveljien vastauksiin: tapaavatko nämä kaksi näkökulmaa toisensa?

9.4 Haastattelujen toteutus

Kyseessä oli teemahaastattelu, jossa haastateltavan annetaan mahdollisimman vapaasti tuoda esille omia ajatuksiaan. Keskustelua voidaan kuitenkin ohjata haluttuun suuntaan kysymyksillä ja kommentteilla.

Annoimme kysymykset haastateltaville miehille etukäteen, jotta he voisivat pohtia aihetta ja etsiä vastuksia kysymyksiin. Uskomme, että tällä tavoin haastateltavat pystyivät antamaan monipuolisempaa, tarkempaa ja syvällisempää tietoa omista näkemyksistään kuin valmistautumattomina.

Valitettavaa oli, että haastattelukysymyksiä ei toimitettu äideille etukäteen. Toinen äiti koki asian arkaluonteiseksi, mistä syystä emme olleet äiteihin suorassa kontaktissa, vaan yhteydenotot heihin tapahtuivat Isoveljien kautta. Tästä johtuen äidit jäivät etäisemmiksi kuin miehet. Olisimme varmasti saaneet enemmän käsiteltävää aineistoa jos olisimme toimineet eri tavalla.

Koska olimme ensikertalaisia tutkimusta tehdessämme, halusimme tehdä tarkat kysymykset. Olettamuksenamme oli, että ne helpottaisivat meitä haastattelutilanteessa. Suunnitelmassamme kaikilla kysymyksillä oli tarkka järjestys ja muoto, mutta haastattelutilanteessa huomasimme, että suunnittelemaamme järjestyksellä ei käytännössä ollut merkitystä keskustelun kululle. Tarkoituksemme oli myös

ohjata haastateltavaa tarvittaessa pysymään aiheessa, mutta osin omasta kokemattomuudestamme ja epävarmuudestamme johtuen päädyimme siihen, että haastateltavat saivat puhua ilman katkoksia. Useimmat haastateltavat kertoivat aluksi laajasti henkilökohtaisia taustojaan ennen kuin aloittivat vastaamisen itse kysymyksiin. He toivat asioita esille omassa järjestyksessään, ja useimmat kysymyksiimme liittyivät lopulta toisiinsa muodostaen uusia aiheita, uusia teemoja. Kaikkiin kysymyksiin saatiin vastaukset, mutta ne eivät olleet selkeästi järjestyksessä, ja tutkijoille jäi useissa kohdissa paljon tulkinnanvaraa.

Erityisesti haastateltavien naisten kohdalla meidän olisi tutkijoina pitänyt rohkeammin ohjata keskustelua ja tehdä tarkentavia lisäkysymyksiä. Kysymyksiä olisi pitänyt myös avata enemmän ennen haastattelun alkua, jotta olisimme saaneet enemmän ja laadukkaampaa tulosaineistoa analyysiimme.

Kaiken kaikkiaan haastattelut kuitenkin tuottivat mielestämme luotettavaa aineistoa tutkimustehtävän analysointiin. Haastattelut ja erityisesti niiden purkaminen olivat haastava, mutta samalla jännittävä oppimisprosessi joka antoi tutkijoille ensikosketuksen tieteellisen tutkimustyön peruseräisiin.

Naisena olemisesta ei haastatteluissa ollut haittaa, päinvastoin koimme, että erityisesti miehet pystyivät avoimesti vastaamaan kysymyksiin kun kuuntelijana oli nainen.

9.5 Tutkimus- ja analyysimetodin valinta

Tutkimuksemme perustuu teemahaastatteluun, jonka valitsimme, koska tutkimusjoukon suppeuden takia emme pystyneet tuottamaan tilastollisesti käsiteltävää materiaalia. Niinpä tutkimuksen luonne on lähempänä tapaustutkimusta. Teemahaastatteluissa tutkittavien vapaa kerronta ja yksilöllinen lähestymistapa aiheeseen loivat materiaalin analysointiin tarvittavaa syvyyttä, ja tuottivat monipuolisen ja persoonallisen kuvan mukana olleista henkilöistä ja heidän näkemyksistään. Aineisto analysoitiin kirjaamalla haastatteluista avaintemoja -aiheita, joiden pohjalta toisaalta etsittiin haastateltavia yhdistäviä teemoja, toisaalta tunnistettiin yksilöllisiä eroja.

Haastattelujen luotettavuutta saattaa heikentää se, että haastattelussa on taipumus antaa sosiaalisesti suotavia vastauksia (Hirsjärvi ym.2007, 201). Koska haastateltavat saivat kysymykset aikaisemmin pohdittavaksi, sillä saattoi olla merkitystä luotettavuuteen. Voidaan ajatella, että he antoivat meille ”hyviä” vastauksia. Mutta toisaalta taas se mahdollisti vastausten syvällisen pohdinnan ja näin lisäsi luotettavuutta.

Ryhdyimme aineiston analysointiin suhteellisen myöhäisessä vaiheessa, mikä vaikutti tulosten analysointiin heikentävästi. Kokemattomuutemme tutkimuksen teossa heikentää myös tutkimuksemme luotettavuutta.

10 POHDINTA

10.1 Tutkimuksen taustat

Suomalaisen perhemallin muutos asettaa uudenlaisia vaatimuksia myös isyydelle. Perinteinen ajattelu isästä ydinperheen ”päänä” on saanut rinnalleen monia erilaisia roolimalleja. Myös perheissä, joissa on molemmat vanhemmat haetaan uudenlaista vanhemmuutta, ja vaatimukset kohdistuvat vahvasti isyyteen. Mielestämme isyys ja sen merkitys on aiheena ajankohtainen ja sitä on tutkittu erittäin vähän verrattuna laajaan kirjallisuuteen, jossa tutkitaan äidin roolia ja merkitystä. Opinnäytetyömme tarkoituksena oli tuoda esille Isovelipalvelun lähtökohtia ja tavoitteita toimintaan osallistuvien näkökulmasta. Erityisesti haimme vastausta siihen, miten Isovelitoimintaan osallistuvat näkevät toiminnan merkityksen pojille. Samalla kartoitimme sitä, miten Isovelipalvelu vastasi asiakkaiden tarpeisiin.

Tutkimuksemme sai Isovelipalvelussa toimivilta miehiltä hyvin positiivisen vastaanoton, ja he kokivat, että tutkimuksemme tulokset voisivat auttaa toiminnan kehittämisessä tulevaisuudessa.

Tutkimusaiheemme oli selkeästi rajattu. Rajasimme tutkimusjoukoksi jo toiminnassa mukana olevat miehet. Myös naisten kohdalla rajaus oli selvä, koska heitä oli vain kaksi. Haastateltavat suhtautuivat myönteisesti haastattelukutsuun ja he

olivat motivoituneita haastatteluun. Tämä näkyi muun muassa siinä, että osa heistä oli valmistautunut haastatteluun kirjaamalla ajatuksiaan ylös ja muutamat olivat järjestäneet mahdollisuuden haastatteluun jopa työajallaan.

Tutkimusjoukko oli suhteellisen pieni ja valitsimmekin aineiston keruun ja käsittelyn metodeiksi tapaustutkimukseen soveltuvia tutkimustapoja.

Teoriaosuuden historiallinen näkemys puoltaa paikkaansa, koska Isovelitoimintaan osallistuvien miesten vanhemmat kuuluivat siihen ”historialliseen” aikaan, jota vasten miehet peilasivat omaa elämäänsä.

10.2 Tulosten analyysi

Isovelitoiminnan yhtenä perusajatuksena on ohjata poikia hyvien harrastusten pariin. Jokainen mies kannustaa ja pyrkii kykyjensä mukaan tutustuttamaan poikaa erilaisiin harrastuksiin, hänen kiinnostuksen kohteet huomioiden. Hyviin harrastuksiin ohjaamalla lasta saatellaan yli karikkoisen murrosiän. Harrastukset ovat muutenkin positiivinen panostus tulevaisuuteen, sillä harrastusten kautta lapsi voi löytää piilevät kykynsä, kasvattaa itsetuntoaan ja luottamusta omaan osaamiseensa, ja näin välttyä joutumasta ”tuuliajolle”, vahvempien ja voimakkaampien ohjattavaksi ja käytettäväksi.

Harrastuksiin ei liity vain kasvatuksellinen merkitys, sillä on myös merkitystä sukupolvien välisessä vuorovaikutuksessa. Ennen miehiä yhdisti työ, nykyisin urheilu. Urheiluharrastuksissa on tärkeää yhdessä oleminen ja tekeminen.

Yksinhuoltajaperheiden osuus on lisääntynyt ja useimmiten perheen huoltajana on äiti. (ks. tämä tutkimus s.1). Suomessa molempien vanhempien työssäkäynti on yleistä ja yhteiskunta tukee sitä järjestämällä päiväkotien, koulujen, iltapäiväkerhojen ym. laitosten tukiverkon, jossa lapsi elää lapsuutensa. Alasen ja Marjatta Bardyn (1990) mukaan suomalaisessa yhteiskunnassa lasten ei ajatella olevan osa yhteiskuntaamme, vaan lapset liikkuvat erillisissä kodin, päiväkodin ja koulun mikromaailmoissa. Näissä yhteiskunnan mikrohuoneissa he sitten kehittyvät,

hankkivat tietoja ja taitoja, joita heidän katsotaan tarvitsevan meidän aikuisten yhteiskunnassa. (Antikainen 1998, 98 - 99.)

Isovelitoimintaan mukaan lähtemisen motiiveja selvitettyä kävi ilmi, kuinka paljon toimintaan mukaan lähtemiseen vaikuttivat miehen omat lapsuuskokemukset. Erityisesti haastatteluista nousi esiin, mitä merkitsee, jos isää ei ole tai isä on jäänyt etäiseksi eikä osallistu perheen jokapäiväiseen arkeen. (ks. tämä tutkimus s. 24)

Vastauksista ilmeni hyvin, mitä miehet haluavat pojille tarjota. He pitivät tärkeänä turvallista aikuista, joka vastaa tekemisistään. Miehet halusivat antaa pojille kokemuksen yhdessä tekemisestä. Yhdessä tekeminen mahdollistaa puhumisen vaikeistakin asioista. Omaa lapsuuttaan peilaten miehet halusivat antaa sellaista, mitä eivät olleet itse saaneet. He ymmärsivät, että nuoret (kuten ihmiset yleensäkin) tarvitsevat paljon rohkaisua ja positiivista palautetta. He tiesivät, että positiivinen palaute vahvistaa itsetuntoa ja antaa voimia selvitä vaikeistakin tilanteista. Omaa elämäkokemustaan jakamalla miehet tunsivat pystyvänsä auttamaan nuoria jäsentämään ajatuksiaan esimerkiksi oman tulevaisuutensa suhteen.

Tutkimukset osoittavatkin, että kasvatustyöhön tai tukitoimintaan ryhtyvällä henkilöllä on oltava kasvatustyön lähtökohtana käsitys ja kokemus omasta ihmisyydestään ja ihmisenä olemisesta, jotta hän pystyisi toimimaan auttajana muille. Käsitys muodostuu teorioistamme, havainnoistamme, elämyksistämme ja arvoistamme. Sen syntymiseen vaikuttavat oma elämähistoria, opiskelu ja työkokemukset. Tämä ihmiskäsitys muuttuu koko elämän ajan, eikä sen tulekaan pysähtyä, sillä jos niin tapahtuu, se estää kasvuun auttamisen idean. Toisaalta on tärkeää ymmärtää, että vaikka toimintaamme ohjaisi selkeä ennakkokäsitys asioiden oikeasta tilasta, meidän tulee luopua kaikkietäisyydestämme, sillä se sokeuttaa meidät auttajina. (Mäki - Opas 1999, 47 - 49.)

Syytämme myös helposti kaikesta yhteiskuntaa, jonka osa itse olemme. Totuus kuitenkin on, että yhteiskunta muuttuu vasta kun me muutumme, ja meidän on siksi muututtava lastemme ja nuoremme mukana (Mäki - Opas 1999, 34 - 37.)

Tutkimustuloksista huomasimme kuinka vahvasti Isoveljet olivat kiinni menneessä, ja kuinka paljon se vaikutti heidän käyttäytymiseensä, joko tietoisesti tai tiedostamattomasti. (ks. tämä tutkimus s, 23) Vastauksista ilmeni hyvin, kuinka miehet olivat prosessoineet omaa elämäänsä, ihmisyyttään ja ihmisenä olemistaan. He tiedostivat hyvin selkeästi omat vahvuutensa sekä puutteensa ihmisinä. Heillä oli selkeät elämänarvot, jotka ohjasivat heidän toimintaansa. Oletimme, että tällaisen syvällisen itsetutkiskelun ja sen kautta nousseen itsetuntemuksen myötä he tunsivat olevansa kykeneviä tukemaan pojan elämää.

Kaikki tutkimukseen osallistuneet osapuolet: Isoveljet, äidit ja myös tutkimuksen tekijät, näkivät Isovelitoiminnan jatkumisen ja kehittämisen tarpeellisena. Toiminnan liikkeellelähtö oli Heinolassa pääasiassa yhden innostuneen henkilön aikaansaannosta, ja sen kehittäminen paikallisesti ja laajentuminen myös muualle Suomessa tulee vaatimaan uudenlaisia toimenpiteitä. Jo tässä vaiheessa tutkijat voivat todeta haasteita ja ongelmia joihin olisi tarpeellista tarttua.

Isoveli-palvelun yhtenä tavoitteena on, että tapaamiset poikien kanssa ovat säännöllisiä. Isoveljien vastauksissa tuli kuitenkin esiin, että säännöllisyys ei eräiden miesten mielestä tuntunutkaan oleellisen tärkeältä, vaan että Isoveli voi hyvin tavata poikaa ”mielivaltaisesti”, silloin kun hänestä itsestä niin tuntuu. Vaikka toiminta onkin vapaaehtoista eikä siksi saa rasittaa työntekijää liikaa, syntyy mielestämme ristiriitatilanne jos tapaamispäätös syntyy yksinomaan työntekijän halujen ja tarpeiden perusteella. Isovelitoiminnan tavoitteenahan on antaa pojille malli vanhemmuudesta sitoutumisena, johon liittyvät vuorovaikutus, saatavilla olo ja vastuunotto. (Michael Lamb, 1986). Näiden ominaisuuksien pitäisi näkyä pojille siinä, että Isoveljet pitävät lupauksensa ja osoittavat toiminnallaan, että tapaamiset ja yhdessäolo ovat myös heille merkittäviä, eivät vain uhraus omasta vapaa-ajasta.

Meille tutkijoina eivät myöskään selvinneet Isovelipalvelun yleiset pelisäännöt. Miten esimerkiksi toimitaan tilanteessa, jolloin joku Isoveljistä haluaa antaa enemmän: toimia lastenhoitoapuna tai antaa enemmän omaa aikaansa. Mielestämme toiminta kaipaa selkeämpiä ”sääntöjä”, jotta palvelu olisi kaikille tasapuolista, ja palvelun käyttäjät olisivat samanarvoisessa suhteessa toisiinsa nähden.

Äideille suunnattuun kysymykseen siitä, miten toiminta on näkynyt pojan käyttäytymisessä, olisimme todennäköisesti saaneet vastauksen, jos olisimme tehneet tutkimuksen toiminnan myöhäisemmässä vaiheessa.

Koska Isovelitoiminta oli tutkimuksen tekohetkellä vasta käynnistymisvaiheessa, ja tutkimuksessa mukana olevat Isoveljet ja perheet olivat itse asiassa vasta luomassa käytännön toimintamallia, tutkimus ei pysty kertomaan miten toiminta todellisuudessa vaikutti mukana olleiden poikien elämään, ajatteluun ja tulevaisuuden tavoitteisiin. Tämän selvittämiseksi olisi erittäin tärkeää suorittaa jatkotutkimus, jossa selvitetään nyt mukana olleiden poikien ja myös Isoveljien elämäntilannetta esimerkiksi kahden vuoden kuluttua toiminnan alkamisesta.

Olisi mielenkiintoista muun muassa nähdä, jatkuuko yhteistyö poikien ja Isoveljien kesken, sekä millaiseksi suhde ja toimintatavat heidän välillään ovat muodostuneet. Kiinnostavaa olisi myös nähdä, miten toiminta on vaikuttanut poikien sosiaaliseen kehitykseen, tulevaisuudensuunnitelmiin, mieskuvaan jne. Itse Isovelitoiminnan kannalta olisi kiinnostavaa seurata sen mahdollista laajenemista, tai päinvastaisessa tilanteessa analysoida syitä toiminnan kuihtumiseen.

10.3 Sosionomin rooli Isovelitoiminnassa

Heinolan Isovelitoiminta on alkumetreillään, ja sen käynnistyminen ja liikkeellelähtö on ollut pitkälti yhden henkilön, Pekka Pesosen, ansiota. Jos toimintamalli jatkossa nähdään hyödylliseksi kunnassa, ja sen koetaan merkittävällä tavalla tukevan rikkinäisissä perheissä varttuvien poikien kehitystä kohti normaalia tervettä aikuisuutta, toiminnan laajentaminen ja vakiinnuttaminen saatetaan nähdä ajan-kohtaiseksi. Vaikka toiminnan vapaaehtoisluonne ja sen perustuminen Isoveljien innostukseen ja vakaumukseen antaa vahvan perustan onnistumiselle, haasteena tulee pidemmällä tähtäimellä olemaan palvelun jatkuvuuden, saatavuuden ja tasaisen laadun takaaminen kaikissa olosuhteissa.

Tähän tullaan tarvitsemaan kunnan sosiaalitoimen sisällä oma organisaatio, joka

vastaa toiminnan ylläpidosta ja kehittämisestä. Esimerkiksi sosionomin koulutus antaa hyvän pohjan ja tarvittavan osaamisen tähän toimintaan liittyviin tehtäviin. Näkisimme tällä ”Isoveli-tiimillä” kaksi tehtäväkenttää: 1) käytännön Isovelitoiminnasta vastaaminen ja 2) Isovelitoimintamallin kehittäminen ja käytön laajentaminen. Käytännön toiminnasta vastaavien henkilöiden tehtävänä olisi mm.

- tunnistaa avun tarpeessa olevat, toimintamalliin soveltuvat perheet / pojat
- tutustuttaa perhe toimintamalliin, ja etenemispäätöksen jälkeen etsiä sopiva Isoveli
- ohjata perheen /pojan ja Isoveljen tutustumista toisiinsa
- pitää huolta tiettyjen peruseriaatteiden noudattamisesta perheen ja Isoveljen välillä (tapaamisvälit, lupauksen pitäminen yms.)
- sparrata Isoveljiä, auttaa ongelmien purkamisessa
- pitää yhteyttä perheeseen yhteistyön edetessä (ongelmien ratkaisua, kehitysajatuksia ym)

Kehitysyksikön tehtävänä olisi:

- rekrytoida Isoveljiä (erityisesti olisi saatava myös nuorempia miehiä mukaan)
- kehittää entistä parempia toimintatapoja
- kehittää toiminnan seurantamittareita
- levittää tietoa Isoveli-toimintamallista muihin kuntiin; kun Isovelitoiminnasta tulisi vakiintunut suomalainen toimintamalli, mukaantulo olisi helppompaa sekä Isoveljille että perheille

LÄHTEET

Aalberg, V. & Siimes, M. 1999. Lapsesta aikuiseksi. Nuoren kypsyminen naiseksi tai mieheksi. Kustannusosakeyhtiö Nemo.

Aalto, I. 2004. Perinteisestä uuteen? Isyyden muutoskertomusta purkamassa. Teoksessa I. Aalto & J. Kolehmainen (toim.) Isäkirja. Vastapaino, Tampere.

Aalto, I. & Kolehmainen, J. 2004. Isäkirja. Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu.

Alanen, L. & Bardy M. 1990. Kasvatussosiologia Suomessa. Teoksessa Kasvatus, elämäntulkku ja yhteiskunta. A. Antikainen. WSOY- Kirjapainoyksikkö, Porvoo

Antikainen, A. 1998. Kasvatus, elämäntulkku ja yhteiskunta. WSOY- kirjapainoyksikkö, Porvoo.

Auvinen, R. 1991 ja Sihvonen, S. 1995. Isyyden mallit ja isien valinnat. Teoksessa I. Aalto & J. Kolehmainen (toim.) Isäkirja. Vastapaino, Tampere.

Govaart 2001. Teoksessa A. Yeung. Sosiaali- ja terveystieteiden yhdistys YTY Ry.

Hellsten, T. 2000. Vanhemmuus - vastuullista vallankäyttöä. Kirjapaja Oy, Helsinki. Toinen painos

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. 10., osin uudistettu laitos. Gummerus, Jyväskylä.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13., osin uudistettu painos. Tammi: Helsinki.

Hoikkala, T. 1998. Teoksessa Muutoksen sosiologia. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä.

Huttunen, J. 1998. Isästäkö äidin kaltainen vanhempi? Teoksessa Koti kasvattajana, elämä opettajana. L. Laurinen. (toim.) Atena kustannus.

Huttunen, J. 1999. Perinteisestä uuteen? Isyyden muutoskertomusta purkamassa. Teoksessa I. Aalto & J. Kolehmainen (toim.) Isäkirja. Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu.

Huttunen, J. 1990. Isän merkitys pojan sosiaaliselle sukupuolelle. Jyväskylän yliopisto.

Huttunen, J. 2001. Isänä olemisen uudet suunnat. PS- kustannus, Juva.

Junkkari, L. & Junkkari, K. 1996. Mieheksi joka olet. Kirjapaja Helsinki.

Kurki, L. 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Vastapaino, Tampere

Lehtinen, S. 1997. Vapaaehtoistoiminta- kasvava voimavara? Näkökulmia ammattityöhön. Kansalaisareena ry.

Lehtovirta, M. & Huusari, M. & Peltola, L. & Tattari, K. 1997. Kasvurenkaita, psykologia ja kehityspsykologia. WSOY, Porvoo.

Muller - Kohlenberg, H. 1990. Maallikkoapu ja tukihenkilötoiminta. Teoksessa S. Lehtinen. Vapaaehtoistoiminta- kasvava voimavara. Näkökulmia ammattityöhön. Kansalaisareena Ry.

Mäki – Opas, A. 1999. Murtuneet siivet. Auttamisen ja muuttumisen mahdollisuudet. Kirjayhtymä Oy, Helsinki.

Pulkkinen, L. 2002. Mukavaa yhdessä. Sosiaalinen alkupääoma ja lapsen sosiaalisen kehitys. PS- kustannus, Keuruu.

Rönkä, A. & Rönkä, T. 1994. Isän viisaus. Tasapainoon ja eheyteen isänä, äitinä, puolisona ja kasvattajana. Helsingissä kustannusosakeyhtiö Ajatus.

Sinkkonen, J. 2003. Yhdessä isän kanssa. WSOY, Helsinki.

Tahkokallio, K. 2001. Kotipesän lämpöä etsimässä. Kirja vanhemmuudesta, rakkaudesta ja rajoista. WSOY, Helsinki.

Vapaaehtoistoiminnan koulutusaineisto. Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto 1996. Teoksessa Vapaaehtoistoiminta osana kansalaisyhteiskuntaa - ihanteita vai todellisuutta? Tutkimus suomalaisten asennoitumisesta ja osallistumisesta vapaaehtoistoimintaan. A. Yeung. Sosiaali- ja terveysjärjestöyhdistys YTY Ry.

Veijola, S. 1995 & Roos, J.P. & Rotkirch, A. 1997. Isyys ja vanhemmuus. Teoksessa Muutoksen sosiologia.1998. Gummerus kirjapaino Oy, Jyväskylä.

Vuori, J. 2004. Isyyden mallit ja isien valinnat. Teoksessa Isäkirja. I. Aalto & J. Kolehmainen (toim.) Osuuskunta Vastapaino.

[http:// www.tilastokeskus.fi/til/perh/index.html](http://www.tilastokeskus.fi/til/perh/index.html)

Pesonen, P. 2006. Haastattelu 16.10.2006.

Lahti 26.9.2006

Hei, olemme kaksi sosionomiopiskelijaa Lahden ammattikorkeakoulusta. Teemme lopputyötä isyydestä, lähinnä miehen mallin merkityksestä lapselle. Haluaisimme haastatella teitä isovelji toiminassa mukana olevia miehiä. Alla on muutamia kysymyksiä, joihin toivoisimme saavamme vastauksia teiltä. Tutustukaa kysymyksiin, mahdollisten haastattelujen ajankohdan voimme sopia myöhemmin. Terveisin Sari Ranckén ja Kaija Siniketo.

Miksi lähdit toimintaan mukaan?

Millaisen isän mallin / roolin koet tärkeäksi?

Millaista miehen mallia tarjoat / edustat?

Mihin lapsi mielestäsi tarvitsee miehen mallia?

Minkälainen rooli isoveljellä on perheessä?

Millaista on ollut toimia isoveljenä lapsille?

Minkälaisen isän mallin olette itse saaneet?

Kiitos!

Lahti 26.9.2006

Hei, olemme kaksi sosionomiopiskelijaa Lahden ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyötä isyydestä, lähinnä miehen mallin merkityksestä lapselle. Haluaisimme haastatella teitä isoveltoiminnassa mukana olevia äitejä. Ohessa muutamia kysymyksiä joihin toivoisimme vastauksia teiltä. Mahdollisten haastattelujen ajankohdan voimme sopia myöhemmin. Terveisin Sari Ranckén ja Kaija Siniketo.

Miksi lähditte toimintaan mukaan?

Mitä odotat toiminnalta?

Millaisen miehen mallin haluat lapsellesi?

Kuinka tärkeäksi koet toiminnan?

Onko toiminta näkynyt lapsen käyttäytymisessä jollakin tavalla?

Kiitos!